

ŽIVA ZAJEDNICA

1F2384E

Prosinac/Dezember 1982. Broj **12** (37)

»LEBENDIGE GEMEINDE«

MITTEILUNGSBLATT DER

KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN

ERSCHEINUNGSORT FRANKFURT AM MAIN

CIJENA/PREIS 1,-DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

Božić – dokaz da Bog ljubi svijet

Od onog se Božića broje godine svijeta. Još bolje – kako napisu Boris Pasternak – godine svakoga čovjeka. I što se dogodilo?

Božićna evanđelja (blagovijesti o Isusu rođenju po Mateju, Luki i Ivanu) pripovijedaju: čitav jedan svijet u pokretu. Anđeli, Božji poklisari – carevi i

kraljevi i vojnici – mudraci iz daleka i pastiri iz bliza – rodbina i znanci – neznanici stanovnici zatvorenih vratiju i srdaca – majke razveseljene i majke rascvijeljene – noći rasvijetljene i dani u mracima klanja – rodbina, svojta, tuđina – popis stanovništva, putovanja po naredbi carskoj – gostionica, svratište, izba – štala...

Toliko života, života našega svagdašnjega. Sivoga? Tamnoga? Ukratko – života!

A u sredini toga života: I nad njim nagnuta – kao tlo života i čuvarica – Žena pod okriljem Muža. Djevičanstvo ne umanjuje njihove ljudskosti: drugačiji od svih, više pripadaju svima.

„Oj Djetesce moje drago, vesela sam ti; ti si moje mило blago, sve moje si ti.“

(nastavak s prednje str.)

Jer u srcu našeg Vjerovanja molimo i kličemo: radi nas ljudi i radi našega spašenja. I stavimo još izvorniju, korjenitiju riječ: radi našeg ozdravljenja. I još kraće: radi našeg zdravlja. Ta, ne zovemo li nju, Majku Isusovu, baš tako: Gospa od zdravlja?

Što je to spasiteljsko, ozdraviteljsko u Božiću?

Istina, potreban je bar plamičak svjetla vjere da bismo to razabrali. Jer, Svjetlo je došlo na svijet – Svjetlo od Svjetla: „U polnoć se Bog rodi – nebo i zemlju rasvitli – ko u podne svitlost bi – sa svetom Divom Marijom”.

Što je to, dakle, ozdraviteljsko u Božiću?

Nećemo iscrpiti sadržaja Misterija. Ali, počnimo osluškivati božićne blagovijesti, evanđelja.

Od onog dana svijet je njegov. On se zapisao među nas. On ljubi svijet. Čudeno, a za prvi pogled bar – čudnovato.

Postade spasitelj postavši suputnik i supatnik. I samim sobom postavi taj prvi zakon svakom spašenju i ozdravljenju: da budemo suputnici – supatnici jedan drugome, jedni drugima.

I dalje, kroz božićna evanđelja izdiže se velika riječ čovjekova i riječ čovječanstva: nada, očekivanje, iščekivanje. On je ispunjenje i stoga veliki nadahnutelj velikih nada čovjekovih i nada čovječanstva.

I pokazao je put. Uzeo je na se zlo svakoga čovjeka i svega čovječanstva. Na svojim će plećima i u svom tijelu i u svojoj utrobi i srcu otrpjeti naš križ.

Posvetio je zakon borbe i rvanja za istinu, za pravdu, za ljubav. Ali ne borbe za mišljene ideale, nego – za čovječanstvo.

vo. Još više: za svakoga čovjeka. Čovjek je njemu „zakon”.

Porvao se i sa smrću. I izašao pobjednikom. I tako postavio zadnju metu. I ona će biti uništena – „posljednja neprijateljica”, Smrt (1 Kor 15,26).

Ovih se dana molitva sama od sebe izviđa iz svakoga srca. Možda se, još više, naprosto čuti. Molitva za sve ljude. Za život. Za mir. Za sreću. Osobito voljenih. Djece. Mladih.

Ali ne smijemo zaboraviti da ih ima mnogo – i previše – koje je život samljeo i melje. Oni s gorkošću slušaju naše limunade o Božiću. I za njih je on i Spasitelj i Ozdravitelj i Razveselitelj. Ponajprije tako da im je Supatnik i Suputnik. I njihova molitva šutnje, gorčine – možda čak i kletve – njemu nije tuđa. I oni su njegovi.

I za njih ćemo moliti. Ljubeći ih jer su naši – „krv naše krvi, meso našeg mesa”. Ali možda će molitva za njih biti za pravo molitva za nas.

Želite li dobro proslaviti Božić? Nađite načina da budete nekome suputnikom i supatnikom i, ako je moguće, razveseliteljem. Možda će to biti baš i bespomoćnom šutnjom. Ali ako mognete, pronađite načina da to bude – a da nikome ne smetate – djelom.

Možda je to netko vama najbliži.

I to neka bude – kako drevna istarska, primorska, dalmatinska... popijevka u trideset kitica pjeva – „sa svetom Divom Marijom”. *dr. fra Bonoventura Duda*

Razgovor pred božićni povratak

Došlo je doba

Čitav svijet stenje pod pritiskom raznih gospodarskih nedaća. Mi ovdje u Njemačkoj to ne osjećamo tako ubojito kao naši sunarodnjaci u domovini gdje razna ograničenja, počam od pomanjkanja nekih živežnih namirnica pa do prekida struje, uporno ukazuju na to da su možda zauvijek prošla vremena onog prividnog blagostanja koje je našu zemlju ponekad izvanjski činilo bogatijom od kakve industrijske države Zapada.

Nijemci koji su proboravili ferije na hrvatskoj obali Jadrana sa čuđenjem su pričali kako se kod nas dobro živi: trgovine su bile pune svakojake robe, ulice prenatrpene osobnim automobilima, u atraktivnim predjelima nicala su naselja vikendica i – što ih je najviše iznenađivalo – usred bijela dana gotovo se nije moglo pronaći slobodno mjesto u kavanama i restoranima. Pametni ljudi su i tada znali da to ne može dugo potrajati. Tko se previše zadužuje i premalo proizvodi, taj će prije ili kasnije morati posegnuti za zadnjim zalihama i naveliko ograničiti potrošnju svih vrsta. Nismo gospodarski stručnjaci pa se nećemo upuštati u traženje uzroka naših privrednih nevolja. Više nas zanima nešto drugo, naime to, kako da ljudi svladaju te nedaće a da ne izgube ono ljudsko u sebi, dapače da unatoč svim nestajicima steknu neke duševne i duhovne dragocijenosti koje život čine životom dostojnim čovjeka. Oni koji dolaze iz siromašnih krajeva ili su doživjeli rat znaju da čovjek može biti sretan i bez velikih materijalnih pogodnosti. Ipak moramo naglasiti da nismo zastupnici ideje da samo siromašni ljudi mogu biti sretni. Ogroman dio nas Hrvata u inozemstvu nismo napustili rodni prag iz obijesnog traženja velikog bogatstva. Nevolja nas je na to natjerala. Stalna i bezizlazna bijeda pogodna je da u čovjeku ubije svaku volju za životom. Čovjek treba zadovoljiti neke svoje minimalne materijalne potrebe da bi se mogao posvetiti njegovanju svoje duše i svoga duha. Samo je malom broju pojedinaca dano da i u najvećoj bijedi blistaju velikim unutarnjim vrednotama. Ovdje se postavlja pitanje: što su to minimalne materijalne potrebe?

U ovom broju

- Došlo je doba skromnosti str. 2–3
- Blaženi čas... str. 4
- Poslanica naših biskupa str. 5–7
- Razgovor s dr. Kresinom str. 9
- XIII. susret studenata str. 10
- Iz naših misija str. 11–16
- Slon i slijepci str. 17
- Zašto ljudi piju str. 18–19
- Hrvatski Božić na televiziji str. 20

u domovinu

skromnosti

Najviše vikendica, najmanje djece

Onaj tko je gladovao zna da komad crnog kruha i čaša hladne vode mogu biti slađi od najraskošnije torte i najčuvanijeg alkoholnog pića, ako ove zadnje imamo u izobilju i svaki dan trošimo. U Očenašu se govori o kruhu našem svagdanjem, a ne o trpezama prenatrpanima svakojakim jelima. Isus je blagovao sa svojim učenicima i s narodom; njegov „jelovnik“ je donekle poznat – kruh, riba, vino, janjetina... Sve obična, zdrava i narodska hrana. Ovo govorimo zbog toga što se u nas uvriježio obi-

čaj da se ljudi, neka nam se oprost i na izrazu, jednostavno prežderavaju. Može se živjeti bolje i zdravije ako se jede jednostavnije i manje. Ovo nije nešto sporedno u životu. Svakome je poznato da se kod nas mnogo troši kruh. Ali, zna se i to da oko 20 do 30 posto tog kruha svrši u kantama za odpatke. U našoj mladosti nitko nije smio baciti ni najmanji komadić kruha. Ako bi kruh pao na zemlju, podiglo bi ga se i – poljubilo. Jelo se sve što je bilo stavljeno na stol, ono što je ponekad ostalo dalo bi se domaćim životinjama. Hranu se poštovalo u pravom smislu riječi. Danas mnogi ljudi jedu previše, stoječke, na brzinu. Posljedice su poznate: debljina koja opterećuje srce i druge važno organe, bolesti krvnih sudova, slabo funkcioniranje bubrega itd. Danas se u Njemačkoj mnogo govori o tzv. alternativnoj, zdravoj ishrani. Preporuča se crni kruh, povrće, voće, med, riba, maslinovo ulje, dakle, sve ono što smo mi, barem u južnoj Hrvatskoj, stoljećima imali na stolovima, premda nismo bili vegeterijanci i drugi „alternativci“. Drugim riječima: treba se vratiti jednostavnoj hrani naših djedova, pa nam neće biti teško da do kraja mjeseca izađemo na kraj s manjim izdacima za hranu na što nas tjeraju sadašnje gospo-

darske poteškoće. Tijekom zadnjih godina bili smo navikli i na neke druge pogodnosti života u prividnom izobilju. Putovalo se u inozemstvo da bi se kupile „krpice“ kakvih je bilo i u domaćim dućanima. Građene su nepotrebno velike kuće i vikendice što je ne samo teško opterećivalo budžete nekih obitelji, nego i nagrđivalo neke naše pitome krajolike. Sociolozi bi trebali razmišljati o tome zašto se Hrvatska nalazi na prvom mjestu u Jugoslaviji po broju vikendica, a na predzadnjem po broju – djece. Vikendice su postali statusni simboli i utočište za bijeg iz neposrednog susjedstva. U naseljima s ovim kućicama gotovo nisu stvarana prijateljstva. Susjedi su se natjecali čija će vikendica biti luksuznija i pred čijom će biti parkiran skuplji automobil.

Sad u vremenima svakojakih nestašica možda bi ljudi trebali obnoviti ono što se u selima naziva „komšiluk“: razgovori preko plotu sa susjedom, pomoć u nevolji, posudbe u svako doba, dogovori o zajedničkim podhvratima – razne vrste mobe, zajedničko provođenje slobodnog vremena itd. itd. Mogući su i najjednostavniji načini zbližavanja među ljudima. Zar nije lakše i jeftinije zagrijavati jednu prostoriju u jednom stanu u kojemu bi se okupilo po desetak susjeda na razgovor i razbibrigu, nego da svatko sam sjedi u vlastitom, hladnom stanu?

Naučimo se radovati malim stvarima

Dok mi ovdje u Njemačkoj, uz uvjet da imamo posao i stan, još ne osjećamo kotrljanje privrede nizbrdo, u domovini je to na dnevnom redu. Kad satima nema struje u stanu, kad ne funkcionira centralno grijanje i u deset sati navečer prestane televizijski program, čitave se obitelji sučeljavaju s dosad nepoznatom gorkom prazninom. Neki se svađaju, drugi posežu za flašom, treći bulje u prazno i ne znaju kako da ispune polagano oticanje vremena. U ovakvim prilikama trebamo se sjetiti nekih starih običaja. Treba ponovno oživjeti „razgovore ugodne naroda slovinskoga“, one naše divne običaje na „sijelima i prelima“, začinjene razgovorima, pjesmom i ručnim radom. Prepuštajući se samovolji televizije kao da smo izgubili sposobnost da živahno razgovaramo. Ali, ako netko hoće, neka se povuče u samoću čitanja knjiga i drugog ugodnog štiva. A prije svega ponovno se tre-

bamo naučiti da se radujemo malim stvarima. Tih ima na stotine: od zajednički provedenih večeri uz čavrljanje i pjesmu, pa do izleta u prirodu u do zadnjeg sjedala punim osobnim kolima, od čitanja dobrog štiva do pomaganja susjedima u nevolji, od pomaganja djeci u rješavanju školskih zadataka do izlaženja na ruku svećeniku u svojoj župi i tome slično. Sve su to na oko male stvari koje, međutim, donose radost onima koje ih dobivaju, ali i onima koji ih daruju. Došlo je doba skromnosti. Treba otpisati „velike“ pothvate i užitke. Samo oni koji se nauče da smanje svoje zahtjeve i prohtjeve moći će se snaći u ovim teškim gospodarskim vremenima čiji kraj nije saglediv i na čiji sretan ishod ljudi u domovini teško mogu utjecati.

Mihovil Šimić

Matoš je napisao: „Jer samo onaj je čovjek, tko je živa kuća Božja“. On nas tako, pomalo proročki, uvodi u jedan posve suvremen osjećaj Božića, koji nam je i opet zajednički, a to je – Božić naših pečalbara. Možda još i nismo pravo zastali i doživjeli one duge i kratke vlakove, one pune i zatrpane ceste što o Božiću dovoze naše pečalbare – kući, doma. Šutljiv, ali pažljiv suputnik ili možda tihi, slučajni sugovornik, mogao bi na tim putovima doživjeti svu zbilju tzv. eshatološkog interima kada je kraljevstvo Božje već među nama i – još nije. Sav je onaj svijet i te kako zaokupljen Božićem, a u isto vrijeme još uvijek – neotkupljen. Spasitelj je za mnoge i u mnogome još uvijek „uzdisani i obećani“. U dnu svega toga predbožićnog pokreta ipak postoji temeljna pokretačka snaga, a to je – dom, kuća koju treba posjetiti, u kojoj se treba okupiti bar o Božiću... fra Bonaventura Duda

Božićna priča

BLAŽENI ČAS...

Kada za Badnje noći zima potjera ljude u domove, a svečana zvona navijeste početak blaženog časa, razblistava nam se pred očima dvadesetvjekovna stvarnost, uvijek jednako nova koliko i stara, jer je vječna i uvijek ista. Riječ po riječ izvire iz davnoga presudnog događaja te se niže lakoćom jednostavne priče, baš kao da je događaj namijenjen djeci. Pa možda doista djeci, malo i velikoj djeci. Tad je lako zamisliti da će poneko dijete gdjegod zapeti da nešto zapita, a nije baš tako teško dokučiti na kojemu bi se mjestu... moglo to dogoditi. To je uvijek tako s velikim događajima koji se pričaju zimi, pa još na Badnje večer.

I onda je bila zima, one noći kad je dvoje umornih putnika dopješačilo u gradić. Neki su ljudi već spavali jer su se za dana umorili poslom, a neki su bdjeli i veselo bučili jer su na stolu imali mnogo hrane i mnogo vina.

Sustali putnici na ulici. Rado bi naprijed, ali kuda kad ne znaju puta? Njima bi trebalo samo to da nađu krov, pod koji bi se umorni i prozebili mogli skloniti od zime te noć otpočiniti. Ali gdje naći krov, gdje?

– Kako gdje? Pa mnogo je bilo kuća u gradiću i nisu bile sve zatvorene.

– Bilo je mnogo kuća, istina je, i nisu bile sve zatvorene, ali zatvorena su bila srca, a tad je uzaludno kucati na vrata.

Pođu putnici dalje ulicama: ta možda će ipak netko smilovati i primiti ih pod krov. Prođu tako kroz više ulica, obiđu mnoge kuće, ali ih svatko odbije, a neki su, štoviše, pustili na njih pse da bi ih zastrašili i otjerali.

Umorni se putnici veoma stuže. Mužu je bilo teško što ne može pomoći ženi, a žena je tiho lila suze jer je mislila samo na to gdje će poroditi dijete što ga nosi pod srcem.

U traženju i lutanju stignu konačno malo izvan gradića. Sustanu pred drvenom ogradom. Iznemogla žena nasloni se na tu ogradu te prošapće: „Klonula sam, Bože moj, pogledaj svoju službenicu.”

Čuvši šapat, unutar ograde približe se putnicima psi, podignu njuške i odmah – prignu glave. Tada muž tiho zovne ženu te oni uđu u dvorište. Do njih je sve više dopirao miris staje. Pođu dalje i uđu u staju. Pred jaslama ležali su vo i magarac. Obje životinje okrenu glave te pogledaju nepoznate došljake. Vo se, štoviše, pridigne te od uzbuđenja stane tako snažno disati da su mu na drhtave nozdrve izlazili gusti pramenovi pare. Magarac osta i dalje ležati te bi samo kadikad klapnuo sad jednim sad drugim uhom, a sve od samog čuđenja nad novim zbivanjem u staji.

Došljaci, međutim, priđu k jaslama te se smjeste da bi počivali. Ni jedno od njih ne rekne ništa jer su u svom srcu mislili samo na to kako je blizu blažen čas koji će ganuti tvrda srca te više neće biti na svijetu zatvorenih vrata ni za jednoga siromaha koji vapi za zaklonom. Blaženi, blaženi čas!

– Koji je to blaženi čas i kako on izgleda?

– Čas, blaženi čas je onaj kad će se roditi Ljubav, a ta Ljubav izgleda upravo onako kako izgleda Božji Sin.

I dogodi se te noći čudo da je po prvi put sišla na zemlju Ljubav. Sišla je Ljubav u staju koja zaudara od nečisti, sišla je među životinje...

Tada u svemiru zakuca veliko Božje Srce. Zvijezde zadržu, a jedna se velika zvijezda otkine od zvjezdanoga grozda te krene na put kroz svemirske prostore. Prvi je zamijete pastiri koji žive na vrhu planine. Čovjek bi, vidjevši ih, rekao: pa to su divljaci – jer tako je njihovo lice obrašteno, kosa neuredna, ruke tvrde, korak drven. U očima im sumnja i gledaju mrko, jer oni malokad silaze u gradić i ne družu se ni s kim, nego samo

sa svojim nijemim stadom. Ne vole mnogo govoriti jer ni njima nitko ne govori. No oni razumiju kad govori vjetar i oluja pa kad i planinski izvori istaču mladu studenicu. Njima se čini da su i sami živi dio planine, koja je za njih čitav svijet, a planina je njihova visoka da joj vrh ulazi u same nebeske tajne.

Oni su još čuvali stada da ih zvjerad ne napadne, kad nejednom zamijete veliku zvijezdu kako se sve više približuje, noseći sa sobom svjetlost, tako jaku da je obasjavala sve kuda je prošla.

– Pa što je to...? Što se to događa? Stanu se međusobno začuđeno zapitkivati, ne više mrki i šutljivi, već radoznali, s radosnim pogledom punim dobre volje. – Uistinu, što se to zbiva?

– A što se dogodilo?

Dogodilo se to da je ona krasna zvijezda stala kao prikovana povrh jedne staje, a u staji se rodilo Sveto Djetete, koje su vo i magarac grijali svojim dahom. Za nedugo staja oživi, ali ne od glasova – ta sveta je Majka zamirala od radosti, dok je šutljivi Hranitelj nijemo hvalio u sebi Boga velikoga – dakle nije staja oživjela od glasova, nego od teških koraka: pastiri! Korak po korak idu oni prema jaslama, oči im se otvaraju kao zvijezde, u rukama im darovi: sir i mlijeko – neka bi to bilo Svetom Djetetu.

– Kako su znali da je u staji Sveto Djetete?

– Jednostavno? Priprosta srca uvijek osjete gdje se nalazi Ljubav. Priprosti su ljudi neuki, ali često milosrdni jer nisu prirasli za bogatstvo. Oni znaju da za život nije potrebno bogatstvo, nego ljubav, koja povrh kruha i ruha daje toplinu blagoslova, bez kojega nitko ne može biti sretan.

Pa što da još pričam? Zar o tome kako je te noći kraljevska noga prekoračila prag jedne staje? I još o tome kako su se došli pokloniti Djetetu mudraci s Istoka? Bilo je tu i skupocjenih darova. Sve se to dogodilo, sve, jer je ljubav jača i od sile i od noći i od svake mudrosti. Sve se to dogodilo kako su proroci navijestili: da će sići Onaj,

koji će se roditi za čovjeka,
koji će biti raspet za čovjeka,
koji će uskrsnuti za čovjeka,
te uzaći k Ocu zvijezda
da bi priprazio boravište svojim.

Sida Košutić

Biskupska poslanica za Iseljenički dan 26. 12. 1982.

Vrijednost rada mora se mjeriti istom mjerom

Pišući vam ovu poslanicu za Iseljenički dan ne možemo a da usred sveopće gospodarske krize koja je zahvatila cijeli svijet zajedno s koncilskom konstitucijom o Crkvi u suvremenom svijetu ne rekemo: „Radost i nada, žalost i tjeskoba ljudi našeg vremena, osobito siromašnih i svih koji trpe, jesu radost i nada, žalost i tjeskoba također Kristovih učenika, te nema ničega uistinu ljudskoga a da ne bi našlo odjeka u njihovu srcu” (Gaudium et spes 1).

Mons. F. Kuharić, zagrebački metropolit

Svima vam je dobro poznato da su se u velikim teškoćama našle ne samo nerazvijene siromašne zemlje nego i one bogate. Posebno su pogođena milijunska radnička mnoštva koja su ostala bez posla. Samo u zapadnim razvijenim zemljama ima već oko 30 milijuna nezaposlenih. Zbog sveopće energetske krize u svijetu prijeto opasnost od raspadanja svjetskog ekonomskog poretka sa svim katastrofalnim posljedicama koje će najteže pogoditi upravo radnike. Među nezaposlenima ima i mnogo doseljenika i radnika na privremenom radu u inozemstvu. Njihova je situacija iznimno teška. Iz svoje su domovine otišli upravo zbog siromaštva i teških životnih uvjeta, da se sada u tuđem svijetu nađu na ulici, često izvrgnuti mržnji i kampanjskim napadajima domaćeg pučanstva koje, ne tako rijetko, za sve nedaće u svojoj zemlji pokušava okriviti samo strance. Mnogi bi se rado vratili u domovinu, ali i tamo ih očekuje nezaposlenost i ekonomska nesigurnost.

Zabrinut za sudbinu stranih radnika i doseljenika Sveti Otac Ivan Pavao II. u svojoj je enciklici *Laborem exercens* rekao: „Najvažnije je da čovjek koji radi izvan svoje zemlje bilo kao trajni iseljenik ili sezonski radnik, ne bude prikračen na području radnih prava u odnosu prema ostalim radnicima dotičnog društva. Seljenje radi rada nikako ne bi smjelo postati prilikom za novčanu i društvenu eksploataciju. **Vrijednost rada mora se mjeriti istom mjerom, a ne prema narodnosti, religiji ili rasi.** Još se manje smije zlorabiti situacija nužde u kojoj se nalazi useljenik. Treba još jednom ponoviti temeljno načelo: hijerarhija vrednota i duboki smisao rada zahitiavaju da kapital bude u službi rada” (LE 23). Sveti Otac je ove godine na blagdan sv. Josipa rekao i ovo: „Svijet što ga je Stvoritelj povjerio čovjeku da ga oblikuje je uvijek, posvuda i u svakom društvu i narodu, ‘svijet rada’. Kad se pak kaže ‘svijet rada’ to istodobno znači ‘humani svijet’” (L’ Osservatore Romano, 21. 3. 1982.).

Svjestan višestrukosti i težine problema koji prate pojavu odlazanja na rad u strani svijet, poglavito u današnjoj kriznoj situaciji, Ivan Pavao II. i ove godine je preko svog Državnog tajnika uputio svijetu poruku u kojoj se među inim kaže: „Sveti Otac nadasve želi istaknuti ono što je naglasio u enciklici *Laborem exercens*, da doista treba uložiti sve sile kako ta tužna, ali u određenom smislu neizbježna pojava, odlazanja u inozemstvo u potrazi za radom ‘ne bi donijela većih zala u moralnom smislu nego bi štoviše, koliko je god moguće, čak pridonijela osobnom, obiteljskom i društvenom životu stranog radnika, kako u zemlji u koju dolazi tako za domovinu koju napušta’ (LE 23). Iako je u zakonskom priznavanju stranih radnika postignut zamjetljiv napredak, nije još iščezla pojava da ih se u prvom redu promatra kao oruđe proizvodnje pa se čak izaziva negativno raspoloženje prema strancima koji da su konkurencija domaćim radnicima. Crkve zemalja u koje strani radnici dolaze ne smiju žaliti truda da strancima njihova prava doista budu priznata. U prvom redu se te

Crkve moraju osjećati solidarnima s tom manje povlaštenom braćom. Dužnost im je iskreno nastojati, kao što to hvalevrijedno i čine, kako bi se kršćanska krepost gostoljublja uvriježila u javnom mnijenju i urodila konkretnim djelima pravde i jednakosti.”

Mons. F. Franić, splitski metropolit

Mi hrvatski biskupi moramo sa zahvalnošću priznati da su se Crkve zemalja u kojima žive hrvatski iseljenici i radnici na privremenom radu uvijek zauzimale za njih i njihova prava. Dovoljno je za potvrdu toga citirati biskupa Osnabrücka Hermana Wittlera koji u ime njemačkog episkopata vodi brigu za pastvu stranaca. On je u pismu od 21. 11. 1981., upućenom tadašnjem saveznom kancelaru Schmidt, zauzimajući se za prava stranih radnika, rekao i ovo: „Crkva obećava da će sa svim sredstvima koja su joj na raspolaganju potpomagati politiku koja zna biti jamac osobnog dostojanstva svakog čovjeka.” Koliko razumijevanja za muke stranaca ima Crkva potvrđuju i ove riječi spomenutog biskupa: „Otuđeni od drage domovine, u Njemačkoj često u trci samo za zaradom, ovdje stranci, a i kod kuće već tuđi, mnogi su inozemci u Saveznoj Republici Njemačkoj u doslovnom smislu riječi uistinu iskorijenjeni. Mnoge obitelji koje su bile prisiljene doći u Njemačku zbog skrajnjeg siromaštva, bile su kod kuće sretnije nego u relativnom bogatstvu koje im je pružila

(nastavak na sl. str.)

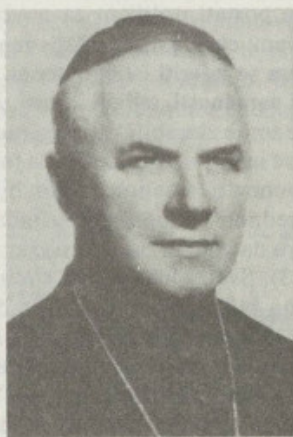
Savezna Republika Njemačka. S pravom se može zapitati nismo li se ogrješili o ljude koje smo zbog materijalnog interesa unajmili kao strane radnike. Problem stranaca neće riješiti razni programi, rasprave, teorije i nacrti, nego samo ljudi čija ljubav prelazi u djelo, samo ljudi koji se prema ovom ili onom stranom sugrađaninu u neposrednom susjedstvu onako odnose kako bi se prema njemu odnosio Krist (Christ und Bildung 5/82).

Misija – predvodnica u borbi za ljudska prava

Poznato je da su i hrvatske nacionalne župe i misije izvan domovine, prema svojim mogućnostima, uvijek bile predvodnice u borbi za ljudska, radnička i narodna prava svojih vjernika. I na njih se odnose riječi iz spomenutog pisma iz Vatikana: „Sveta Stolica ide u susret posebnim potrebama iseljenika i stranih radnika pomoću ustanova personalnog značaja. Personalne župe i dušobrižne misije crkvene su zajednice što najprikladnije odgovaraju za okupljanje pojedinaca, obitelji i grupa. U svakoj takvoj župi doista je 'prisutna i djelatna Crkva Kristova' (Christus Dominus 17), koja pomaže potrebu življenja u zajedništvu i izražavanja u oblicima po uzoru na one u dalekoj domovini a omogućuje i snalaženje u novoj sredini.”

Dok nas veseli zauzetost i briga Drugog vatikanskog koncila, Svetog Oca, Svete Stolice, mjesnih biskupa u zemljama useljavanja, naših misionara i njihovih suradnika za iseljenike i radnike na privremenom radu u inozemstvu, mi hrvatski biskupi moramo priznati da ne možemo utjecati na suvremena kretanja u svijetu ekonomije i politike pa tako ni zaposlenosti i vraćanja u domovinu. **Kao sinovi hrvatskog naroda mi bismo bili sretni da nijedan Hrvat nije morao poći u pečalbu.** Tko sretniji od nas kad bi se svi naši radnici na privremenom radu i iseljenici mogli vratiti u domovinu i naći radna mjesta živeći svoje ljudsko dostojanstvo u krugu svoje obitelji. No, mi moramo reći zajedno s Koncilom: „Misija koju je Krist povjerio svojoj Crkvi kao njoj vlastitu, nije niti političkog, niti ekonomskog, niti socijalnog reda. Ali upravo iz te religiozne misije izviru zadaci, svjetlo i sile koje mogu poslužiti da se ljudska zajednica izgradi i učvrsti po Božjem zakonu” (Gaudium et spes 42).

Zato u jeku sadašnje gospodarske krize u cijelom svijetu koja sve poziva na štednju i racionalno trošenje oskudnih materijalnih sredstava, u nastojanju cijele svjetske zajednice da se svim ljudima osigura bar svagdanji kruh i mi hrvatski biskupi pozivamo na umjerenost u trošenju i skromnost. Ali u duhu naše religiozne misije podsjećamo i na duhovne vrijednosti pa ovom poslanicom želimo uputiti poziv našim iseljenicima i radnicima na privremenom radu u inozemstvu da se pridruže religioznim gibanjima u domovini koja su sva u znaku Euharistije, Tijela i Krvi Kristove, za hranu duše, za život Crkve.

Mons. J. Pavlišić, riječki metropolit

Da je upravo u današnjim prilikama, kad je mnogima u pitanju i sam svagdanji kruh, umjesno okupljati narod oko Euharistije, pokazuje primjer Svetog Oca koji je u jednoj siromašnoj zemlji koja nikad nema dovoljno svagdanjeg kruha, u Karachiju u Pakistanu, 19. veljače g. 1981. u misnoj homiliji rekao: „Ovaj veliki sakrament koji nas čini sudionicima Kristova života također nas sjedinjuje s drugima, sa svim članovima Crkve, sa svim krštenicima svih vremena i prostora. Iako smo mi koji pripadamo Crkvi razasuti diljem svijeta, iako govorimo različitim jezicima, iako smo baštinici različitih kultura i građani raznih država – po Kruhu koji je jedan, mi smo mnogi u jednom tijelu upravo zato što smo pričesnici tog jednog Kruha.”

Na ljeto 1984. godine – nacionalni euharistijski kongres u Mariji Bistrici

Mi hrvatski biskupi odredili smo da se u okviru slavljenja naših vjerskih jubileja Trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata naša Crkva sva ursedotoči u svojoj pastoralnoj djelatnosti i pobožnosti oko

Euharistije. Želimo da cijeli naš katolički narod bude što dublje zahvaćen euharistijskim pokretom, euharistijskom vjerom i pobožnošću. Mi zajedno sa svećenicima i vjernicima nastojimo u nekoliko godina stupnjevito i temeljitom pripremom za Nacionalni euharistijski kongres u Mariji Bistrici g. 1984. ući u bogatstvo Euharistije. Sada je nakon župskih, dekanatskih, biskupijskih i pokrajinskih kongresa došlo vrijeme da Crkva među Hrvatima slavi Euharistiju na nacionalnom kongresu. U tom smislu izdali zajedničko pismo u kojem iznosimo temeljne događaje povijesti Starog i Novog zavjeta u vezi s Euharistijom; osvjetljavamo Euharistiju u misnom slavlju naroda Božjega i onda pokazujemo kako Euharistija ulazi u našu svagdašnjicu, kako kršćansku zajednicu vodi „k savršenom čovjeku, k mjeri punine veličine Kristove” (Ef 4,13) i pridonosi izgradnji čovječnijeg svijeta.

Kao što su se hrvatski katolici izvan domovine odazvali pozivu nas hrvatskih biskupa i svojih župnika i misionara da se pridruže braći u domovini u proslavi solinske Gospe od velikog zavjeta i Branimirove godine, tako im i sada upućujemo svoju molbu i poziv: **HRVATSKI KATOLICI DILJEM SVIJETA! NEKA VAS U RADU I BORBI ZA SVAGDANJI KRUH JAČA I POMAŽE ISUS KRIST – KRUH KOJI JE S NEBA SIŠAO!** Pridružite se euharistijskim gibanjima u domovini; produbite svoju vjeru u euharistijskog Isusa proučavanjem crkvene nauke o Presvetom oltarskom sakramentu; okupljajte se na nedjeljnu svetu Misu sa svojim sunarodnjacima pomirujući se s Bogom i bližnjima; u službi riječi i propovijedi na hrvatskom jeziku slušajte poruku s neba a vaša djeca neka uče jezik otaca i pradjedova; u lijepim hrvatskim crkvenim pjesmama čuvajte i njegujte kulturno blago naše povijesti; dobro iskoristite prikladnu pjesmaricu-molitvenik „Slavimo Boga”; u svetoj pričesti produbljujte i učvršćujte ne samo zajedništvo s Bogom i sa svima vjernicima nego i zajedništvo među Hrvatima čuvajući svoj kulturni i nacionalni identitet; u svojim životnim teškoćama, a posebice zbog odijeljenosti od domovine ili obitelji, tražite jakost duše u različitim oblicima euharistijske pobožnosti; ako ostanete bez posla, obolite, netko vam umre, ne slažete se u braku, razočarate se u ljudima – ne očajavate jer niste sami, Isus je

s vama! Utječite se njemu u Euharistiji nazočnom! Neka njegova riječ i milost rasvijetle one koji rješavaju vaše ljudske probleme! (Iz Poslanice hrvatskih biskupa 1982.).

Bilo bi nam drago kad bi hrvatski svećenici u inozemstvu – ali uvijek u skladu s odredbama mjesnog biskupa – u svim hrvatskim župama i misijama organizirali nešto slično ovomu što se sada zbiva kod nas u domovini: euharistijske duhovne obnove, župne ili regionalne euharistijske kongrese i kongrese za hrvatske vjernike iz čitave jedne zemlje (kako je to već učinjeno u Francuskoj, a priprema se u Kanadi). U tomu mogu mnogo pomoći razna izdanja koja su se u posljednje vrijeme pojavila u Hrvatskoj, a posebno naše pastirsko pismo: „Euharistija daje život Crkvi i svijetu.” Sve će te publikacije biti poslone svim našim pastoralnim središtima izvan domovine pa se pozivaju svi hrvatski pastoralni radnici da ih sami i na zajedničkim sastancima dobro prostudiraju. Bilo bi dobro da se na završne euharistijske svečanosti jedne pokrajine ili cijele zemlje – osim mjesnih ordinarija – pozovu i hrvatski biskupi. A osobito bi nam bilo drago kad bi veće skupine hrvatskih vjernika iz inozemstva pod vodstvom svojih svećenika mogle doći na naš nacionalni euharistijski kongres u Mariji Bistrici u ljetu 1984. godine.

Podsjećamo na kraju na prilike u svijetu i zajedno sa Svetim Ocem „bacimo pogled na cjelokupnu ljudsku obitelj po svoj zemlji. Tada se čovjek mora osjetiti pogođenim uznemirujućom činjenicom golemih razmjera: dok s jedne strane prilično velik dio prirodnih bogatstava ostaje neiskorišten, s druge strane postoje gomile nezaposlenih, poluzaposlenih, neizmjereno mnoštvo izgladnjelih. Ta činjenica, bez sumnje, svjedoči kako unutar pojedinih političkih zajednica i u njihovim međusobnim odnosima na kontinentalnoj i svjetskoj razini – što se tiče organizacije rada i zaposlenja – ima nešto što ne funkcionira, i to baš na najkritičnijim i najvažnijim točkama društvenog života” (Laborem exercens 18).

„Ljube sve, a svi ih progone”

Smatramo da su „vjera i ljubav snaga koju Crkva može unijeti u današnje ljudsko društvo” (Gaudium et spes 42), jer „Otkupitelj čovjeka, Isus Krist, središte je Svemira i povijesti” (Redemp-

tor hominis 1). Ta vjera u Isusa Krista davala je snagu već prvim kršćanima za koje je rečeno: „Kršćani se ne razlikuju od ostalih ljudi ni područjem gdje stanuju, ni jezikom, ni načinom života. Svaka im je tuđa pokrajina domovina, a svaka domovina tuđina. U tijelu su, ali ne žive po tijelu. Provode život na zemlji, ali na nebu imaju domovinu. Ljube sve, a svi ih progone. Bog ih je postavio na takav položaj s kojega im nije dopušteno pobjeći” (Poslanica Diognetu 5–6).

Mons. M. Jozinović, sarajevski metropolit

Uvjereni smo da je upravo Euharistija izvor iz kojega kršćanin crpe nadljudsku snagu da izdrži bolno rađanje svijeta (usp. Rim 8, 19–22). Naš je pogled trajno usmjeren prema uskrsnom Kristu koji nas vodi prema našoj konačnoj domovini. Ni današnji kršćani ne razlikuju se od svojih suvremenika koristeći se dostignućima naše civilizacije, ali oni

„ne žive po tijelu” i ne bore se samo za tjelesni kruh jer znaju da im je još potrebniji „kruh koji je s neba sišao” (Iv 6,58) pa zajedno sa Šimunom Petrom priznaju da je Isus taj koji rješava i ovomezaljske probleme: „Gospodine, komu ćemo otići? Ti imaš riječi vječnoga života” (Iv 6,68).

Budući da je „pastoralna briga za migrante uvijek privlačila materinsku skrb Crkve, koja, uistinu, tijekom stoljeća nije prestajala na razne načine pomagati onima koji su, kao i prognanik Krist u Egiptu s nazaretskom obitelji, bili prisiljeni iseliti daleko od svoje domovine” (Pavao VI.: motu proprio Pastoralis migratorum), i mi hrvatski biskupi u ovim kriznim vremenima o proslavi Iseljeničkog dana mislimo na mnogobrojnu braću i sestre na iseljeničkim putovima – a posebno na njihove svećenike, socijalne radnike, pastoralne suradnike, laike i redovnice – i pozivamo ih neka se ohrabre jer je Božja riječ: „Neću vas ostaviti siročad” (Iv 14,18) „I evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta” (Mt 28,20)!

Vas braćo i sestre u domovini i sve naše vjernike u tuđini povjeravamo posebno zaštiti Presvete Bogorodice želeći svima radosne božićne blagdane u Gospodinu i Blagoslovljenu Novu 1983. godinu.

Milost Gospodina Isusa Krista, ljubav Boga Oca i zajedništvo Duha Svetoga sa svima vama (usp. 2 Kor 13,13).

O Božiću 1982. godine

Vaši biskupi

Tuge naše iseljeničke zbilje

Razmišljanje uz Iseljenički dan

U tuđini ne boravim odveć dugo, ali ipak nastojim uočiti bitna obilježja naše iseljeničke zbilje i naše zajednice. Kako nemam mogućnosti imati bolji uvid u život iseljenika, možda su neki moji dojmovi manjkavi, čak pogrešni, ali ih u dobroj namjeri iznosim upravo za Iseljenički dan.

Crkva u Hrvata slavi taj dan svake godine na blagdan Svete obitelji. Poziva svu braću i sestre diljem domovine da se poglavito molitvom sjete nas koji smo raspršeni po tuđini i odijeljeni od svoje vjerničke i narodne obitelji u domovini.

Budući da Crkva u Hrvata vjerno slijedi stope hrvatskih iseljenika, hodi našim

iseljeničkim križnim putem na kojem je gotovo svaki treći Hrvat, poziva i nas da slavimo Iseljenički dan razmišljajući i premissljajući što bismo trebali učiniti glede osobnog i zajedničkog svekolikog napretka.

U našim vjerskim novinama, a i knjigama, obiljno se bilježi sve ono dobro ostvareno u iseljeničkoj zajednici ovdje u Njemačkoj i diljem svijeta. Stoga namjerice, ali bez dramatiziranja, ovoga puta želim naglasiti barem ono što je iseljeničtvo propustilo i zakasnilo učiniti, ili još nije dostatno učinilo.

Duhovni rast. Izgleda mi da je duhovni rast u mnogim slučajevima zastao na razini koju smo stekli u rodnom kraju prije odlaska u inozemstvo. Intel-

(nastavak na sl. str.)

Jelena i Zvonimir – sveti vladari

Ima povijesnih uspomena koje spadaju u samu našu bit, u ono bez čega ne bismo mogli biti stari, kršćanski i kulturni narod čime se dičimo pred cijelim svijetom. Povremeno se podsjetimo, zaboravu otkrijmo barem najvažnije! Svetopisamska i narodna mudrost nas uči da samo narod koji mrtve štuje o budućnosti snuje, pa stoga „opjevajmo” slavne muževe i žene, „pretke naše po njihovim koljenima”, jer je sveta misao spominjati se preminulih.

Upravo je vrijeme da se sjetimo naše svete kraljice **Jelene Trpimirović** i našeg svetog kralja **Dmitra Zvonimira Pravednog**. Tijekom naših jubileja, sada pokojni kardinal Šeper je javno potvrdio da kraljicu Jelenu s pravom možemo ubrojiti u red svetih vladara onog doba, a uz nju je i kralj Dmitar Zvonimir uvršten u Katalog Božjih ugodnika u domovinskoj monografiji „Tavelić”.

„Slavna” Jelena, kako piše na njezinom grobnom natpisu u kraljevskom Solinu, bila je žena kralja Mihajla Krešimira II Trpimirovića i majka kralja Stjepana Držislava. Premda je bila iz predhrvatskog, Madijevskog roda, mnogo je učinila za Hrvatsku, a njezin brak je pomogao integraciji starosjedilaca. Natpis je zove „majkom kraljevstva”, jer se nakon smrti muža skrbno brinula

za hrvatsku državu; i sina je odgojila da uspostavi pravdu i mir. U Solinu je podigla dvije crkve: prvu znanu crkvu sv. Marije, koja je bila ujedno i krunidbena crkva, te crkvu sv. Stjepana kao mauzolej (grobnicu) hrvatskih kraljeva. Nakon što je sinu predala vlast, tj. odrekla se kraljevske krune, postala je „majkom sirota i zaštitnicom udovica”. Prema staroj nauci Crkve to znači skrb za sve potrebne, ugrožene, proganjene i od društva odbačene. Umrula je na glasu svetosti 8. listopada 976.

8. listopada 1075. godine okrunjen u Solinu za hrvatskog kralja, Zvonimir

je zaslužan za Crkvu Hrvatâ. Tri velika spomenika vjere i kulture na njega podsjećaju. U Biskupiji, pokraj svog stolnog grada Knina, uredio je **katedralu „Hrvatskom biskupu”** koji je bio stvarni predvoditelj tadašnje Crkve Hrvatâ. Iz te je crkve original Pralika, koji od jubileja 1976. nazivamo „Gospa Velikog Hrvatskog Zavjeta”. Čuvena **Bašćanska ploča**, koja bilježi jednu Zvonimirovu darovnicu, prvi je naš znani kameni natpis pisan starohrvatskim pismom, glagoljicom. Smatra se, također, da je Zvonimirov lik uklesan na krstionici splitske katedrale.

Bašćanska ploča, najznačajniji hrvatski spomenik u kojemu se po prvi put spominje hrvatsko ime i hrvatski kralj na narodnom jeziku

(nastavak s prednje str.)

tualno-duhovna razina nam je ispod razine braće koja ostadoše na rodnoj grudi – da ne spominjem razinu sredina u kojima živimo. Kao da nismo u stanju prihvaćati ništa „tuđega” i ništa nova! Ovo je, mnijenja sam, prvi uzrok ostalih manjkavosti, čak i zala.

Nesloga. Naše nesloge su teže i pogubnije nego u domovini. Mnogi su spremni žrtvovati ne samo pojedinu osobu nego i opću zajedničku dobrobit zbog navidnosti, zavidnosti, sebičnosti, uskogrudnosti, probitka, „ugleda”, „časti” i krivog ponosa. Kako su teški tereti razdora, otpadnuća, nevjerâ, prevarâ, podvalâ, sumnjičenjâ!

Ljudska glupost. Osobito su bolne male i velike ljudske gluposti, naročito kad se braća i sestre po vjeri, krvi i jeziku srame i odriču naroda i Crkve u čijem su krilu stasali. Najbolnije su jedva srica-

ne hrvatske riječi drugog iseljeničkog naraštaja. Mladi nažalost nastoje što manje govoriti hrvatski, a u tom ih nerijetko pomažu i njihovi stariji!

Ocrnjivanje. Ponekad nesvjesno, a ponekad i svjesno znaju se onemogućivati dobre nakane i plodonosni pothvati. Ocrnjuju se osobe i djelovanja, nekad zbog neupućenosti a nekada zbog isticanja osobnih sposobnosti.

Moglo bi se još mnogo toga nabrojiti, ali za sada je i ovo dosta. Bili nam ovi reci poticaj ne samo za Iseljenički dan, nego i za stalno. Obveze – ljudske, narodne i vjerničke – mnogo su veće i zahtjevnije od prigodnog napora. Neophodna nam je zajednička skrb, ispravni savjeti, dobre upute, prigodne sugestije i nadasve puno žarke molitve da prebrodimo iskušenja i sačuvamo netaknutim svoje ljudsko, katoličko i narodno dostojanstvo.

Teo

Od svega je značajnija **zavjernica** kralja Zvonimira. On se na samoj krunidbi pred Bogom i narodom zavjerio da će: „gojiti pravdu... štiti siromahe, udovice i sirote... opirati se prodavanju ljudskog roblja... i pokazati se Božjom pomoći valjan u svemu što je pravo”. Zvonimir je, stoga, pravi primjer pravednog vladara. Stara „Hrvatska kronika” svjedoči o njegovoj pravednosti, o sreći i blagostanju naroda u slobodi i miru tijekom njegova vremena. Kasnije nastala predaja da je Zvonimir ubijen danas je već skoro sasvim odbačena. Smatra se, naime, da je narod možda tom predajom nastojao protumačiti kasnije nevolje kao nekakvo prokletstvo i tobožnje ispaštanje zbog navodnog ubojstva kralja. Vjerničko objašnjenje naših osamstoljetnih nevolja nalazi se u Božjoj povijesti spasenja u kojoj žrtve pravednikâ, i pojedinaca i naroda, nisu uzalud. Kralj Zvonimir je umro 1089. i do danas ga narod štuje po dobroj uspomeni i glasu svetosti.

T.

„Čovjek je vredniji od svega onoga što ga okružuje“

Dr. Antun Kresina, Istranin, svećenik porečko-pulske biskupije, dobro je poznat našoj crkvenoj javnosti kao vrsni biblijski teolog. Mnogo piše. I naučne biblijske rasprave i popularne članke! Njegova se predavanja koja održava za svećenike, redovnike, bogoslove i laike s užitkom slušaju i prihvaćaju. On je, može se reći, u Bibliju zaljubljen. Uređuje i dragocjeni biblijsko-liturgijski priručnik „*Službu Riječi*“. U novije vrijeme prihvatio se teškog posla da za naše najmlađe uredi „*Bibliju u stripu*“ (48 svezaka). S njim je ovih dana u Frankfurtu p. Ignacije V. vodio ovaj razgovor.

● *Profesore, Vi ste prije mjesec dana održali vrlo zanimljiva i uspješna predavanja našim svećenicima iz Zapadne Evrope koji su se sabrali na duhovne vježbe u Vierzahnheiligen. Ovih Vas dana, evo, u Hofheimu na sličnom poslu gdje vodite tečaj permanentne izobrazbe za naše župne suradnice i suradnike u Saveznoj Republici. Recite nešto za naše čitatelje o tim svojim susretima s dijelom raseljene hrvatske Crkve i o svojim dojmovima.*

– Ovakvi susreti, kako onaj u Vierzahnheiligen tako i ovaj u Hofheimu, izvanredne su prilike da se voditelji vjernih zajednica i njihovi suradnici prijateljski sretnu, izmijene iskustva, još bolje upoznaju i usklade napore i inicijative u svojem presudnom i vrlo osjetljivom pastoralnom zalaganju. U tuđim su zemljama takvi susreti poželjni i potrebni s više posebnih razloga. Ljudi se u razgovoru i u stisku ruke, u zajedničkoj molitvi i razmišljanju osjete u dodiru s nečim svojim, osjete da u drugom bije domovinsko srce, bude se uspomene, osnažuju nade.

Ja sam s tim susretima bio vrlo zadovoljan i obogaćen. U Vierzahnheiligen zajedničkim poniranjem u otajstvo Boga, Krista, vjere i u smisao svećeničkoga pastoralnog života, a u Hofheimu uz to i traženjem izrazito pastoralnih metoda, pa i metoda za okupljanje, odmor i zabavu. To je sve dio života koji u tuđem svijetu nameće kao imperativ rada i preživljenja.

● *Upada u oči, a o tom je naš list pisao u posljednjem broju, da su sva Vaša izlaganja biblijski utemeljena i obojena i da ih slušateljstvo prihvaća kao novost i svježinu. Možete li nam kazati da li u do-*

movinskoj Crkvi raste zanimanje za svetopisamsku riječ, koji se koraci u tom smislu poduzimaju i što bi trebalo učiniti da naši dobri vjernici budu još biblijskiji kršćani?

Prof. dr. A. Kresina

– U domovinskoj Crkvi učinjeno je poprilično, ali potrebe su uvijek velike. Priređen je niz vrlo vrijednih i nezaobilaznih izdanja kao što su: **Biblija, Rječnik biblijske teologije, prijevod Novoga zavjeta s izvornika, uvodi u Stari i Novi zavjet, biblijska teologija Staroga i Novoga zavjeta**. Sada se izdaje **Biblija u stripu** o biblijskim junacima – u planu je 48 brojeva. Uz to se organiziraju biblijske konferencije, duhovne vježbe, dopisna teologija, biblijska predavanja na tzv. laičkim institutima itd. Međutim, ipak onaj zamah iz prvih pokoncilskih godina, kako na drugim područjima tako i na biblijskom polju, polako zastaje. Treba mnogo napora, novih inicijativa i sila da se taj zamah opet „zahukta“. Potrebni su nam komentari, posebna specijalizirana biblijska revija ili tjednik, biblijske meditacije; treba uvoditi kućno čitanje Sv. pisma.

Održan uspješan tečaj

Tečaj permanentnog obrazovanja za pastoralne suradnice i suradnike koji se održao od 2. do 5. studenoga u Hofheimu kraj Frankfurta bio je posvećen vođenju župne zajednice. Sastojao se od tri glavna dijela: a) biblijskog seminara koji je vodio dr. A. Kresina, b) učenja liturgijskih pjesama prema pjesmarici „*Slavimo Boga*“ pod ravnanjem prof. M. Leščana i c) uvježbavanja hrvatskih narodnih kola pod vodstvom dr. J. Lucića iz Frankfurta i Pište Bablia iz Wuppertala.

Šezdesetak suradnica i suradnika naših misija u Njemačkoj pomnivo je pratilo izlaganja poznatog bibličara i vrlo aktivno sudjelovalo u pjevanju i igranju

● *Za vrijeme duhovnih vježba u Vierzahnheiligen Vi ste pristali spremati i urediti gradivo za našu Vjeronaučnu olimpijadu koja će se održati u Frankfurtu od 17. do 19. lipnja iduće godine. Dokažite ste stigli s poslom i koje su glavne teme u tom gradivu?*

– Za Vjeronaučnu olimpijadu dogovorno smo izabrali tri biblijska lika – Abrahama, Mojsija i Izaiju. Glavne su teme: vjera kao povjerenje u Boga; traganje za smislom života, izdržljivost u iskušenjima, poniranje u smisao povijesti spasenja. Ja sam pripremio pitanja i odgovore o Abrahamu i Mojsiju. Taj smo materijal pregledali i doradili zajedničkim upotunjavanjem u posebnoj ekipnoj diskusiji ovih dana u Frankfurtu. Vjerujem da su svi zainteresirani već dobili od Naddušobrižničkog ureda gradivo za olimpijadu.

● *Imate li što poručiti našim vjernicima na radu u inozemstvu?*

– Našim bih vjernicima poručio da se okoriste svojim boravkom u tuđini; da sve provjeravaju; da dobro prihvaćaju, a zlo otklanjaju. Uz mnoge pogodnosti koje im omogućuje rad u tuđini, svima prijete i velike opasnosti. Oni toga moraju biti svjesni. Želio bih da svi shvate da su oni vredniji od svega što ih okružuje, te da se nikome i ničemu ne klanjaju kao božanstvu doli jedinom dobrom Bogu, Ocu. Neka nadalje svi gaje najplemenitije osjećaje prema našim brdima, planinama, obalama, dolinama, zemlji i kamenu, prema ljudima. Uz to neka nikada ne zaborave poštivati tuđe.

kola. Predavač je jako zanimljivo i svježe, a opet duboko biblijski, govorio o korijenima, motivima i elementima društvenosti, o biblijskom Bogu, o Isusu Kristu i evanđeoskoj drušvenosti te o vjeri i smislu krštenja. I ovoga se puta pokazalo da lijepo izrečena svetopisamska riječ dolazi do ljudskog srca lakše i brže od bilo koje druge riječi. U učenju i igranju kola sudionicima tečaja bili su mladi folklorasi iz Frankfurta i Offenbacha i učitelji i partneri za igru. Redovničko odijelo naših sestara zgodno se uklapalo u narodne nošnje i znakovito govorilo o dubokoj povezanosti hrvatske kulturne baštine s Crkvom katoličkom.

Tečaj je u svakom pogledu bio vrlo koristan i uspješan.

XIII. susret hrvatskih studenata u tuđini

Da ne zamukne domovinska riječ i povijest

Od 29. listopada do 1. studenoga ove godine održan je u kući „Maria in der Aue“, u Wermelskirchenu, 13. susret hrvatskih studenata u tuđini. Već pola godine nije bilo sigurno da li će doći do ovog susreta. Budući da je vođa dosadašnjih susreta vlč. Anto Jelić bio spriječen, zainteresiranost studenata, vrijednost i značenje susreta te poticaj g. Jure i volja vlč. Branka Šimovića da preuzme brigu i vodstvo, doveli su do ostvarenja susreta. Susret na kom je bilo oko 90 sudionika ipak je održan.

Prvog dana, 29. listopada, studenti su pomalo pristizali sa svih strana, upoznavali se, a nakon večere čavrljalo se do u kasne sate. U subotu 30. listopada susret je započeo hrvatskom himnom. Vlč. Branko Šimović, naš misionar u Bochumu, otvorio je ovaj susret pozdravivši sve prisutne studente kao i goste: **Ivana Raosa**, književnika, p. prof. **T. Šagi-Bunića** i **dr. Drilu**, koji su unatoč raznim okolnostima našli vremena i došli k nama u tuđinu. Nakon toga je g. Mate Kutleša iz Münchena izvijestio o prošlom susretu u Adelsridu od kojega je prošlo 17 mjeseci. Iako vlč. A. Jelić nije bio među nama, organizacijski odbor se brinuo da se ovaj susret ipak održi. Nakon kratkog izvještaja s prošlog susreta imao je predavanje **p. prof. Tomislav Šagi-Bunić**, naš stručnjak s Bogoslovskog fakulteta u Zagrebu. Bilo mu je veoma drago što je mogao doći k nama. Budući da se nalazimo u 800. obljetnici rođenja sv. Franje Asiškog, p. Šagi i sâm franjevac-kapucin, održao nam je predavanje: „*Franjo Asiški u povijesti i kulturi hrvatskog naroda*“. P. Šagi je najprije ocrtao lik sv. Franje, a zatim je govorio o njegovoj prisutnosti u našoj kulturi. Iznio je mnogo pojedinosti o franjevcima i franjevačkoj povijesti u hrvatskoj Crkvi naglasivši da su franjevci uspjeli sačuvati, i pod najtežim okolnostima – pred najezdom Turaka, Mlečana i dr. – kršćanstvo, katolicizam i hrvatsku kulturu uopće.

Popodne istog dana Jure Planinc, član organizacijskog odbora studenata u tuđini, pozdravlja prof. Drilu iz Heidelberga, koji nam je održao predavanje: „*Tematska struktura u literaturi i nelite-*

Dio hrvatskih studenata u tuđini za vrijeme kratkog predaha

rarni kontekst“. Opći je dojam studenata bio da je predavanje prof. Drile bilo pisano nesvakidašnjim, teškim i za većinu nerazumljivim jezikom.

Po završetku predavanja prof. Drile bila je zajednička sv. Misa s mostarskim biskupom **Pavlom Žanićem** i prisutnim svećenicima te sudionicima. Biskup Žanić je u svojoj kratkoj propovijedi pozvao mlade da, unatoč svim poteškoćama koje ih prate ovdje u tuđem svijetu, ostanu vjerni Bogu i po vjeri steknu novu snagu, a s tim i jači poticaj, da završe ono što su započeli.

Navečer istog dana pročitani su referati u povodu obljetnica nekih naših velikana. Referirali su:

- a) Josip Vukadin, dipl. teolog iz Mülheim / R, o 80. obljetnici rođenja hrvatskog književnika Slavka Batušića;
- b) Marija Šimović, studentica kemije iz Bochuma, o 80. obljetnici rođenja hrv. književnice Side Košutić;
- c) Jure Planinc, iz Recklinghausena, o 500. obljetnici rođenja hrv. književnika Mavre Vetranovića-Čavčića.

Poslije pročitanih referata studenti su se okupili u dvorani da bi diskutirali o temama proteklog dana.

Slijedećeg dana, 31. 10., čekalo se s nestrpljenjem na nastup našega književnika **Ivana Raosa**, Imočanina. On je bio prisutan čitavo vrijeme ovoga susreta. Tako smo imali priliku čuti njegovo temperamentno, a opet jasno i jednostavno pripovijedanje, i prije njegova nastupa. Njegovo osobno interpretiranje i čitanje novela pobudilo je među sudionicima veliko zanimanje. Iako I.

Raos živi u Zagrebu, njegov je duh uvijek u onom kamenjaru, pod onim podnebljem gdje je još i kao dječak pronalazio likove za svoje književno stvaranje. On svojim neposrednim čitanjem, humorom, umije zaokupiti slušateljstvo. Premda je I. Raos putovao posvuda, zanimljivo je napomenuti da su njegovi likovi i radnje srasli s krškim krajolikom odakle je ponikao. Pisanjem se počeo, kako sam kaže, baviti još u sjemeništu. U 21. godini izdaje prvu zbirku pjesama, a od tada nije prestao pisati, jer kako i sam kaže – zaljubio se u književnost. (Njegove riječi: „Književnost je bludnica, ali ja je ipak volim“).

Kao što se I. Raos zaljubio u književnost, tako su se, moglo bi se reći, i naši studenti zaljubili u njegovu pripovijedanje pa i čitanje i većina od njih odlučila da će rado čitati njegovu pisanu prozu.

Navečer, bila je to ujedno i posljednja večer, održano je književna večer s prilogima studenata Jure Planinca, Ante Semrena, Joze Mršića i vlč. Branka Šimovića. Sam Ivan Raos smatra ovu večer važnom. Mišljenja je, da bi bilo vrlo korisno ove priloge objaviti u nekoj brošuri.

Za vrijeme susreta bila je upriličena i izložba slikarskih radova. Svoje slike izložili su Ivica Zeljko, student teologije iz Freiburga i Ivica Knežević, student germanistike iz Frankfurta.

Ivica Zeljko je počeo slikati još u gimnaziji. Radovi su mu u uglju i olovci. Svojim slikanjem on pokušava izraziti svoj doživljaj stvarnosti te pristup životu i prirodi. Motive uzima iz života u svojoj ljepoti i grubosti.

WAIBLINGEN

Svečano otvorenje nove misije

U Waiblingenu kraj Stuttgarta svečano je u nedjelju 7. studenoga 1982. godine otvorena nova Hrvatska katolička misija koja obuhvaća područje kotara Rems-Murr. Tu živi i radi oko 4.500 hrvatskih katolika. Dosada je ovo područje pripadalo misiji Stuttgart.

Slavlje je započelo u crkvi sv. Ante u Waiblingenu koncelebriranim sv. Misom u kojoj su sudjelovali kanonik Jürgen Adam, biskupijski referent za strance, dekan Waiblingena Arnold Walter, dekan iz Backnanga Günther Hartmut, mjesni župnik F. Klappeneker, naddušobrižnik p. Bernardo Dukić, stuttgartski voditelj misije p. P. Žmire, talijanski misionar u Waiblingenu p. Enrico i misionar novoosnovane misije p. Ivan Čupić.

Koncelebraciji je predsjedao i propovijedao p. Bernardo Dukić. Poslije njega govorio je kanonik Adam – na hrvatskom. On je vjernicima i novom misio-

Misionar fra Ivan Čupić pozdravlja goste u Gradskoj dvorani u Waiblingenu

naru zaželio obilježiti Božjeg blagoslova u životu i radu.

Na Misi je bilo oko 400 vjernika, a pjevanje je predvodio misijski zbor iz Stuttgarta. Pučki napjev „Zdravo tije-

lo”, pjevan na bosanski način, bio je posebno lijep.

Prinos darova je bio simboličan. Prinosom duhana, pite, uštipaka, ličke kape, rukoveti klasja pšenice, vina, smokava, bajama, jabuka, čekića, bušilice i knjige „Laborem exercens” htjelo se na jednostavan način počastiti sve hrvatske krajeve i dio njemačke zemlje u kojoj se nalazi misija.

Poslije Mise održan je u Gradskoj dvorani vrlo bogat i raznovrstan kulturno-zabavni program. Među uobičajenim pozdravima zapažen je pozdrav gradonačelnika Waiblingena gospodina Vössnera koji se neobično veselio da su Hrvati dobili misiju. Izjavio je da je on kao evangelički kršćanin jako lijepo doživio našu Misu na kojoj je i sam bio nazočan. U programu su nastupali djeca i mladi, jedni pjevanjem a drugi hrvatskim narodnim kolima i ritmičkom vježbom „Lijepa naša”.

Ovo slavlje u dvorani uzveličao je VIS „Naša zvona” iz Frankfurta. Slavlje je potrajalo do u kasne sate.

FRANKFUR/M.

Održan „Tjedan hrvatske knjige”

Glavna dvorana Hrvatske katoličke misije u Frankfurtu sličila je od 5. do 14. studenoga 1982. godine na veliku knjižaru, izgledala je kao veliki štand frankfurtskog velesajma knjige. Više od 400 naslova „Kršćanske sadašnjosti” i dru-

gih zagrebačkih izdavača mamilo je, preko radija, letaka i plakata upozoreni naš svijet, da ih dođu pogledati i kupiti. „Tjedan hrvatske knjige u Frankfurtu” potpuno je opravdao očekivanja svojih organizatora – frankfurtske misije i naddušobrižničkog ureda. Raspačan je velik broj vrijednih i skupih djela. Posebno su bile tražene religiozne stvari, dječja literatura i povijesni prilozi. Za-

nimanje za knjigu bilo je veliko i davalo je naslutiti da je naš čovjek što se pisane riječi tiče gladan i neishranjen. Svi oni koji su svoja zapažanja unijeli u knjigu dojmova izrazili su, osim zahvalnosti, i želju da se ovakve izložbe češće ponove. Tjedan se održavao pod motom – „U svaki naš stan barem jedna hrvatska knjiga”. I kupljeno je mnogo knjiga. Uvjereni smo da će ih naš narod i čitati.

Iv.

Ivica Knežević se bavi slikanjem još od djetinjstva. Slika prtežno pejzaže-krajljike, gdje svojim nježnim bojama uspijeva pobuditi kod promatrača zanimanje i osjećaje. Iako slika u tuđini, slike su mu povezane s rodnim krajem.

Susret je završen u ponedjeljak 1. 11. 82. pjevanjem hrvatske himne. Sve u svemu bilo je lijepo, veselo, zanimljivo, korisno i pohvalno. XIV. susret je zakazan za 20. – 23. 5. 1983. godine u kući Altenberg kraj Kölna. *Studenti iz Pfim.*

Svoju financijsku pomoć za SUSRETE naših studenata možete poslati na ovu adresu: Branko Šimović – STUDENTEN – Sparkasse, Bochum Konto-Nr. 303646780

Unaprijed hvala!

Svijet je rado pregledao, čitao i kupovao izložene knjige

SCHÖNTAL Obiteljski seminari sve češći, dublji i plodonosniji

U samostanu Schöntal održan je 9. i 10. listopada ove godine obiteljski seminar za naše roditelje na kom je sudjelovalo četrdesetak osoba. Seminar je pripremio i organizirao Mirko Vidačković, socijalni radnik u Waiblingenu, a financirao ga je biskupijski Caritas. O „bračnom životu i problematici braka” govorio je referent ovog seminara dr. Bartol Tunjić. Tema je vrlo aktualna i zanimljiva, ali i preopširna. Dogovoreno je da se ona dublje razradi u nekoliko predstojećih seminara.

Donosimo za naše čitatelje zaključke što ih je iz predavanja i diskusija izvela jedna od sudionica seminara:

● **Dosljedno učenju Biblije obitelj nije samo ekonomska i društvena zajednica, ona je i sveta zajednica.** Kršćanski supruzi primaju po sakramentu ženidbe milost kojom postaju znak Božje ljubavi među ljudima. Bog je stvorio muško i žensko da „budu jedno” i zato razvod braka ne može i ne smije biti rješenje problema koji nastaju u braku.

● **Brak je veliko darivanje, a da bi se nešto moglo darivati mora se najprije posjedovati.** Žena mora imati svoje ženske vrednote, a muškarac svoje. Oboje mora-

ju biti fizički, socijalno i psihički zreli za brak. Zato mladić i djevojka moraju kod biranja bračnog partnera dobro otvoriti oči, jer s odabranim moraju živjeti čitav život.

● **Gotovo je nemoguće objasniti što je to ljubav, ali je sigurno da je to dar Božji koji primamo tijekom cijelog života.** Ljubav je nešto lijepa, plemenita, ugodna što se ne da jednom riječi definirati. Ljubav je svojstvo osobe koje se s njom ne rađa već se s vremenom stječe. Stručnjaci tvrde da se sposobnost za ljubav razvija već u ranom djetinjstvu. Ljubav je radost koja izvire iz spoznaje da je voljena osoba sretna, bez obzira na osobne žrtve.

● **Nažalost, danas obitelji ne žive onako kako bi trebale živjeti.** Milijuni žena i muševa sjede satima i satima pred televizorom a da ne izmijene ni jedne riječi. Da bi život u braku bio što skladniji, da bi svaki partner našao punu potvrdu svoje osobe i onoga što čini, mora postojati kontinuirana razmjena misli. Mora postojati vrijeme u kojem će partneri jedan drugome pripovijedati svoje doživljaje, prenositi svoja razmišljanja. Zajednički gledati naprijed. Slobodno vrijeme za razgovor partnera je nužno potrebno. A

razgovarati se može i dok se sprema objed ili dok se radi u vrtu. Ako muž kad dođe s posla odmah sjedne u duboki naslonjač i počne čitati novine i stane tražiti od djece grobnu tišinu „jer se on umorio na poslu”, a žena nervozna i spremna da svakog časa „eksplokira”, do razgovora između njih dvoje ne može doći. Može doći do svađe i prepirke.

● **Najidealniji odnosi u braku bili bi onda kad braćni partneri ne bi imali nikakvih tajni među sobom.** Partneri trebaju o svemu razgovarati – o najjednostavnijim sitnicama kao i o najkrupnijim stvarima. Kroz razgovore se izgladuju i usklađuju odnosi bračnih partnera. Za sreću u braku potrebno je kompletno prihvaćanje, a ne samo toleriranje bračnog partnera. Treba nastojati razumjeti partnerove želje, a ne gledati samo kako ih ugušiti i podvrgnuti svojim. Ono što se misli i osjeća treba izreći glasno i iskreno. Često se počinja pogreška kad se misli da partner misli isto što i mi onda kad glasno ne iznosi svoga mišljenja.

● **Ako pak dođe do svađe, ona mora biti kratka i jasna.** Nikada se ne smiju partneru prebacivati „stari grijesi”. Što je netko radio ili osjećao prije mjesec ili godinu dana, nije uopće važno u onom što sada osjeća ili radi. Neljudski je i besramno ismijavati partnera, nazivati ga kukavicom, pogrdnim imenima ili ga ponižavati. Ne bi se nikada smjelo živjeti u zabludi da jedna strana uvijek zna kako će druga reagirati.

● **Prije svake eventualne svađe ili prepirke potreban je duži misleni predah.** Treba zapamtiti da u iskrenoj svađi između intimnih partnera nema nikada jednog pobjednika. Ili oboje dobivaju na svestranoj blizini, ili obadvoje gube na intimnosti. Citirat ću Garnera T. Armstronga: „No naprotiv, biblijsko nas otkriće uvjerava da obitelj na ovome svijetu ima blistavu budućnost. Doista, obitelj ima vitalno i trajno mjesto u oblicima budućega ljudskog života – ne zbog nastojanja čovjeka koliko zbog ljubavi i milosti Stvoritelja koji je obiteljsku zajednicu stavio na prvo mjesto.”

O ljubavi u braku ovoga puta nije bilo riječi. O tom će se govoriti na slijedećem seminaru koji će se održati za roditelje misije Waiblingen, ponovno u Schöntalu, u veljači slijedeće godine.

Stanka Vidačković

Obitelji iz Waiblingena, nakon seminara, ispred barokne crkve u Schöntalu. Radost na licima rječitro govori da je seminar uspio.

Ovogodišnje hodočašće u Kevelaer

„Vredniji ste od mnoštva vrabaca”

Ovogodišnje hodočašće Hrvata iz Nordrhein-Westfalena Majci Božjoj u Kevelaer, 3. 10. 82., bilo je posebno svečano. Glavni razlog tomu bila je zacija prisutnost Gospe Velikog Zavjeta i Branimirovog križa, koji su na svom obilasku hrvatskih župa u Domovini i svijetu ovog puta bili kod nas. Ovi sveti znakovi naše vjernosti Bogu i Crkvi unijeti su u svečanoj procesiji u novosagrađeni hodočasnički centar „Pax Christi” u Kevelaeru, gdje su zdušnim pjevom mnoštva od oko 2000 hodočasnika bili pozdravljeni pjesmom „Iz mnogih krajeva hrlimo tebi”.

Svečanu koncelebriranu sv. Misu predvodio je ovdašnji biskup dr. Ludwig Averkamp. Propovijedao je poznati pater dominikanac Dietmar Zils. U svojoj propovijedi, čiji je moto bio – „Vredniji ste od mnoštva vrabaca” (Lk 12,7), ohrabrivao nas je propovjednik da ni u ovim teškim vremenima ne izgubimo svoj ponos, jer nismo roba kojom se može raspolagati prema potrebama tržišta. I samo prisustvo biskupa-Nijem-

Dolazak hodočasnika iz Mühlheima/R. i Moersa u Kevelaer

ca jasan je znak solidarnosti Crkve u Njemačkoj s nama gastarbeiterima. Za vrijeme sv. Mise svečano smo obnovili i krsni zavjet zaznavši za svjedoke naše vjerne pretke i Bogorodicu u liku Gospe Velikog Zavjeta.

Poslije sv. Mise lik Gospe bio je izložen za molitvu sve do početka procesije do Hrvatskog križa, kamo smo je ponijeli sa sobom. U pobožnosti je pater Mato Kljajić, misionar u Aachenu, istakao da

smisao križa za nas kršćane nije u uživanju patnje već u borbi protiv patnje, ali i u njenom dragovoljnom prihvaćanju da se time olakša patnja bližnjemu: „Nosite breme jedan drugoga” (sv. Pavao). Tako se iz patnje rađa novi život solidarnosti među braćom u Kristu. Budući da su mnogi misionari izrazili želju da hodočašće ne bude nedjeljom, jer je teško naći zamjenu, iduće godine će hodočašće biti u subotu 1. listopada. *B.T.*

VIERZEHNHEILIGEN

II. Susret franjevki i franjevaca

Hrvatski sinovi i kćeri sv. Franje koji se nalaze na radu u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj i Nizozemskoj zdušno su se uključivali u proslave u povodu 800. obljetnice Utemeljitelja Franjevačkog reda. Iza kako su osnovali Inicijativni odbor za tu proslavu, sastali su se od 16. do 19. 11. prošle godine u Königsteinu da bi razmišljali o povijesti, sadašnjosti i budućnosti svoga reda. Tada su pokrenuli i niz inicijativa od kojih 11. glasi: „Slijedeći Susret braće i sestara iz Austrije, Njemačke, Švicarske i Nizozemske održat će se u studenome 1982. godine.”

Tako je i bilo. Od 15. do 18. studenoga okupilo se devedesetak naših franjevki i franjevaca, najveći dio radi u hrvatskoj pastvi, u Vierzehnheiligen kraj Bambergu na molitvu, razmišljanje i razgovor, a sve u vidu oživljavanja Franjinog duha i zajedništva. Susret je po želji Inicijativnog odbora bio u znaku **autentičnog franjevaštva**. Kako predviđeni domovinski predavači nisu zbog preza-

zetosti mogli doći, predavanja su, umjesto njih, održali fra Ignacije Vugdelija i fra Rafael Begić. Fra Ignacije je govorio o autentičnosti i specifičnosti Franjevačkog reda. Spomenuo je da se autentično franjevaštvo sastoji od nasljeđivanja Franjina duha, a ovoga opet nema bez bratstva (zajedništva), ljubavi prema prirodi, siromaštva, veselja i kristocentrizma. Fra Rafael je u svom izlaganju „Koliko je franjevaštvo franjevačko?” govorio vrlo konkretno, kao u ispitu savjesti, o onom što je a što nije franjevačko u životu male braće i sestara. U dugim, zanimljivim, iskrenim i uvijek vedrim diskusijama, koje je uspješno moderirao fra Leonardo Oreč, okupljena braća i sestre su pobudno i kritički govorila o svom poslanju i o svojem mjestu u Crkvi i svijetu. Najviše vremena je utrošeno u razmišljanja o siromaštvu i zajedništvu. Konstatirano je da siromaštvo obvezuje sve franjevce da uvijek budu, dosljedno duhu i tradiciji reda, na strani malenih, siromašnih, na strani malog puka; a što se zajedništva tiče kazano je da je ono danas nužno i zbog velike udaljenosti od matičnih kuća. Opetovano je naglašeno da ono mora izvirati iz jedinstva srdaca.

Molitveni dio Susreta bio je svjež, protkan pjesmom i vedrinom. Koncelebrirane sv. Mise, franjevačka krunica, križni put, pokorničko bogoslužje – sve je to davalo sudionicima novu snagu i elan za život, za rad u korist brata čovjeka.

Pjesma je odjekivala u crkvi, u blagovaonici i u dvorani za rekreaciju. Razgovori, izvještaji o franjevačkim zajednicama u domovinskoj Crkvi, informacije o poduzetim pothvatima u vezi s proslavom velike Franjine obljetnice i sl. produbljivali su duh zajedništva i – što je naročito zanimljivo – topili granice i međe provincija. Dobivao se dojam da su svi nazočni zapravo članovi jedne zajednice u hrvatskoj Crkvi.

Svi su sudionici bili jednoglasni u ocjeni da su ovakvi susreti od vrlo velike važnosti. Šteta samo što neke zajednice nisu poslale svojih predstavnika. Za to su, rečeno je, krivi i neki voditelji misija. Od 16 franjevačkih provincija na Susretu ih je bilo zastupljeno deset.

Zaključeno je da se slijedeći Susret održi 1983. godine. Mjesto i vrijeme održavanja Susreta odredit će Inicijativni odbor.

f.v.

Misionar p. P. Vučemić s učiteljem mladih glazbenika prof. A. Klincom

ESSLINGEN

Vrlo maštovito i vrlo ozbiljno

U svim djelatnostima ljudskoga duha mašta je od neprocjenjive vrijednosti. Nezamisliva su djela velikana uma bez te sile koja „donosi i posadašnjuje stvari za obradu“. Pjesnici, književnici, kipari, glazbenici, slikari, izumitelji i dr. ne mogu jednostavno bez mašte stvarati. Njom se naveliko služe sveci, njom se služe i pastoralni radnici Katoličke Crkve. Drugi vatikanski sabor, ostavljajući dovoljno slobode i prostora za oblikovanje bogoslužja, posebno službe Riječi, omogućio je maštovite zahvate u liturgiji, naravno uvijek pod nadzorom biskupa.

Ono što se već mjesecima svake prve nedjelje događa u misiji Esslingen jest zbilja maštovito i vrijedno. Tražeći nove putove u svakodnevnoj i mučnoj pastoralnoj praksi, i želeći da obitelj bude temelj, rasadnik i prenositelj Isusove istine i djela, misionar p. Petar Vučemić došao na ideju da nedjeljnu liturgiju pripremaju, zajedno s njim, misijski bračni parovi. Ideja izvorna i izvrsna, rezultati začuđujuće dobri.

Svake, dakle, prve nedjelje u mjesecu dođu u crkvu sv. Pavla u Esslingenu vrlo brojni hrvatski bračni parovi sa svojom djecom, neki i bez njih, jer ih nemaju. Brojka od 500 vjernika na toj Misi, u relativno maloj misiji, nije uopće nategnuta. Uvod u euharistijsko slavlje pripada spremljenim supruzima. Svećenik-misionar, ili njegov pozvani subrat, ima propovijedati, po dogovoru, o jednoj od tema koja se odnosi na obiteljski život. A onda, poslije propovijedi, slijedi pitanja direktno navezana na pro-

povjednikovo izlaganje. Muževi, žene pitaju a svećenik odgovara, odgovaraju i supruzi koji misle da znaju odgovor. Divota! Življena teologija nudi se svima, a posebno onima kojih se najviše tiče. Završna riječ pripada opet bračnim aktivistima.

Bilo je to tako i 7. studenoga ove godine. Svetu Misu je predvodio p. Ignacije Vugdelija koji je u propovijedi govorio o temi **brak i djeca**. Manjak otvorenosti i širokogrudnosti prema rađanju djece u ovom našem modernom vremenu sačinjavao je okosnicu njegove evanđeosko-crkvene poruke. „Jedno dijete kô ni jedno, dvoje nije dosta, ako zdravlje nije u pitanju“, – bio je njegov tenor. Muževi i žene su slušali, razmišljali, pitali se i zaključivali. „Nije vikendica draža od brata, niti televizor u boji ili dobar stan vredniji od sestre koja bi mogla postojati“, uzviknuo je na kraju propovjednik.

A onda je slijedila najglavnija molitva kršćanstva – novozavjetna žrtva Isusa Krista. I opet su roditelji otvarali svoje srce i molili za dar Duha Svetoga, za dar velikodušnosti, za evanđeosku širinu...

Dvadeset i četiri glazbena instrumenta – desetak harminika, desetak gitara, električne orgulje i dr. – jedinstven slučaj u hrvatskim misijama u Njemačkoj – prate pjesme i molitve naroda Božjega koji traži svoj vjernički i narodni identitet i pita se..., pita naglas.

Sva na Misi prisutna djeca imaju besplatan ručak u prostorijama jedne od najljepših misija u ovoj zemlji. Priređuju ga misijski aktivisti a troškove, naravno, snosi misionar.

Stariji, koji također poslije Mise dođu u misijske prostorije, zadovolje se čašom piva, vina ili kole. A onda opet predavanje, opet razgovor i pitanja o stvarima koje su rečene u crkvi, ali koje nisu dovoljno probavljene.

Do u kasne prvonedjeljne sate traju takvi kršćanski ozbiljni i odgovorni razgovori.

Na voditelja obiteljske Mise posebno je dirljivo djelovao stariji gospodin, suprug, koji je zajedno s pjesnikom Ramuzom govorio:

„Dođi, uza me sjedi, ženo, na ovu klupu pred kućom. Na to imaš pravo. Četrdeset je već godina otkako smo zajedno...“

Ženo moja, sjećaš li se? Nismo imali čime započeti, sve smo morali stvarati. Zasukali smo rukave, a bilo je teško. Hrabro, izdržati treba. Ljubavi je trebalo, ali ljubav nije ono o čemu smo mi u početku sanjali. Nisu to slatki poljupci i tiho šaputanje nježnih riječi, nit zagrllaj što sjedinjuje. Život je to dug, a svadba traje samo jedan dan. Tada život počinje.

Kolike brige i koliki jadi – od svega si ostala samo ti. Vjerni jedno drugome tako smo izdržali – naslonjeni jedno na drugo. Dođi, stani uza me i gledaj, kucnuo je čas žetve. Zadatak smo svoj u vjeri izvršili. Sad nam je jedina želja: biti navijeke s Bogom.“ Iv.

AACHEN - NEUSS

Hrvatska mladost u Eifelu

Mladi Hrvati iz misija Aachen i Neuss – ukupno 63 – boravili su od 11. do 15. listopada u kući nadbiskupije Köln u Steinbachtalsperre. Usprkos kišnom vremenu bilo je dobro raspoloženje.

Prije podne radilo se u dvije skupine – stariji i mlađi – na upoznavanju vjere, a poslije podne igra ili plivanje. Dan bi završavali sv. Misom ili molitvom u lijepoj kapelici. Održana su i dva natjecanja: u stolnom tenisu i čitanju teksta na hrvatskom jeziku. U stolnom tenisu osvojio je prvo mjesto Filip Kovačić (od mlađih), a Michael Baričević (od starijih). U čitanju prvo mjesto dijele Josipka Špoljarić, Marijana Fanjkutić i Dragan Pranješ.

Svi su se mladi vratili zdravi i odmorni, ali ne i naspavani, svojim domovima. Na rastanku je bilo i suza. Mlade su pratili gosp. Ivan Rušev i fra Mato iz Aachena te gđica Ruža Majstorović i fra Tomislav iz Neussa.

STUTT GART

Misijska mladež u domovini

Za vrijeme jesenskih praznika posjetila je skupina od 57 vjeroučenika Hrvatske kat. misije Stuttgart u pratnji svojih vje-roučitelja fra Pavla, fra Marinka i s. Alojzije svoju domovinu. Cilj organiza-tora je bio da djeca upoznaju i zavole kraj u kojem su rođeni njihovi roditelji a dijelom i oni sami. Nekoliko mladih napisalo je svoje dojmove s tog izleta. Ovdje donosimo sastav Angele Udovi-čić:

Kad sam saznala da ću za vrijeme jesenskih praznika s kolegicama i kolegama iz Hrvatske kat. misije u Stuttgartu putovati u dragu i lijepu domovinu Hrvatsku, jako sam se obradovala. Na put smo krenuli 25. listopada ujutro. Uz pjesmu, molitvu, šalu i dobro raspoloženje stigli smo istoga dana na Rijeku. Tu smo prenočili u obiteljima. Sutradan smo posjetili Gos-pino svetište na Trsatu. Poseban dojam na sve nas učinila je velika dvorana u kojoj se nalaze darovi naših pomoraca i njihovih obitelji. Iz Rijeke smo pošli u Šibenik i odsjeli u biskupskom sjemeništu. Otuda smo išli na izlete u Split, Sinj, na slapove Krke i na otočić Visovac. Doznali smo da je Visovac dobio ime po tom što su na njemu bili obješeni svećenici-pustinjaci. Poslije njih na otočić su došli franjevci koji tu i danas žive. Tu su u novi-

Mladi iz Stuttgarta sa svojim voditeljima pred oltarom Čudotvorne Gospe Sinjske

cijatu godinu dana proveli i naši voditelji fra Pavao i fra Marinko. Na Visovcu smo zajednički slavili euharistiju.

U Sinju smo posjetili veliko Gospino sve-tište. Oci franjevci su nas toplo primili. Župnik fra Stanko nam je lijepo protumačio povijest Gospe Sinjske. Dugo nam je govorio o borbama Hrvata s Turcima. U Splitu smo razgledali katedralu sv. Duje, Dioklecijanovu palaču, crkvu Gospe od zdravlja, Muzej hrvatskih starina i novi Hajdukov stadion za koji se kaže da je najljepši u Evropi, pa ga rado i zovu „splitskom ljepoticom“. Posebno mi je u sjećanju ostala velika slika Isusa Krista u crkvi Gospe od zdravlja te spomenik hr-vatskom biskupu Grguru Ninskom. Od

svih crkava koje smo vidjeli najviše mi se sviđa šibenska katedrala.

Iz južne Hrvatske krenuli smo u Zagreb preko Plitvičkih jezera. Na Plitvicama nije bilo tako lijepo kao prošle godine jer je vrijeme bilo hladno. No ipak je bilo zanimljivo. Iza kako smo prenočili u našem glavnom gradu, uputili smo se prema Po-stojni. U ovoj sam se jami čudila i divila ljepotama prirode, a najviše mi se svidje-la galerija špageta. Odatle smo se uputi-li u Njemačku i stigli u Stuttgart 30. 10. navečer. Šest dana u domovini prošlo je vrlo brzo. Meni, a nadam se i ostalim iz-letnicima, ostat će oni u najljepšoj i ne-zaboravnoj uspomeni.

Angela Udovičić, VI. razred

BIELEFELD

Vrlo svečan početak školske i vjeronaučne godine

Hrvatska katolička misija Bielefeld upriličila je 23. listopada, u znaku početka vjeronaučne godine i rada s mladima, vrlo zapaženu zabavu. Velika

dvorana u Wienfriedhausu bila je pre-puna svijeta. Među njemačkim gosti-ma, a bilo ih je dosta, bio je i dekan Bielefelda g. G. Wydra. Ovom se prired-

bom htjelo motivirati roditelje s dje-com i mladima za još aktivniji i ustraj-niji rad u našem centru.

Za ovu prigodu u goste nam je došla folklorna grupa „Tin“ iz misije Hannover s voditeljem p. Ljudevitom Jedjutom i animatorom folklora g. F. Vidovićem. Gosti su svojim nastupom, a posebno umjetnički odigranim kolima, stvorili vedro domaće ozračje i oduševili sve nazočne. Ovaj susret održan je u znaku prijateljstva i suradnje ovih dviju naših misija. Svi su izrazili želji da se ovakvi susreti nastave. Naša će folklorna grupa gostovati početkom iduće godine u Hannoveru.

Poslije nastupa „Tina“ održana je tom-bola. Utržak je namijenjen potrebama mladih. Za ples i zabavu svirao je naš misijski sastav „Prijatelji“.

Za ovu lijepu večer dugujemo zahval-nost p. Lj. Jedjutu i gospodinu F. Vido-viću.

S. Rako

Svoji svojima! Folklorna grupa „Tin“ iz Hannovera u radnom posjetu u misiji Bielefeld.

OFFENBACH

Na dan inozemnog sugrađanina veselo i lijepo

Na Danu inozemnog sugrađanina nastupila je i ova dječja folklorna grupa Offenbaške misije

Dan inozemnog sugrađanina proslavljen je u ovoj njemačkoj metropoli kože 11. i 12. rujna 1982. godine svečano i dostojanstveno. Prvi dan je protekao u športskim nadmetanjima, a sutradan, 12. 9., bila je u Marienkirche zajednička sv. Misa koju je predvodio njemački župnik u koncelebraciji s talijanskim, španjolskim i hrvatskim svećenikom. Svečanoj sv. Misi i popodnevnom kulturno-zabavnom programu prisustvovao je i glavni Offenbachski gradonačelnik dr. Walther Suermann koji je posjetio i hrvatski informativni štand.

U popodnevnom zabavnom programu nastupili su u ime naše misije: misijski dječji zbor „Branimir“ s nekoliko pjesama na njemačkom i hrvatskom jeziku, folklorna grupa mladih i, po prvi put, dječja folklorna grupa naše misije. I inozemni i njemački gosti bili su jako zadovoljni.

MOERS Duh u mlinu

Za vrijeme jesenjskih ferija o. g. grupa od 27 djevojčica i dječaka iz misije Moers boravila je u mlinu – domu za mladež u Kalkaru kraj Emmericha (Donja Rajna).

Na ovom izletu smo se mnogo igrali, šetali (bili smo čak i u toliko osporavanoj atomskoj elektrani Kalkar!), učili i vježbali se u bratskoj ljubavi. U tri grupe, podijeljeni po uzrastu, razmišljali smo o ljubavi dobrog Oca koji nas je po krštenju pozvao za svoju djecu.

Duhova u ovom starom mlinu nismo našli, ali je bio prisutan DUH BRATSKOJ LJUBAVI.

Mladi su u mlinu – domu za mladež u Kalkaru, sudjelovali u sv. Misi

SCHWÄBISCH GMÜND

Proslava blagdana sv. Nikole Tavelića

Na blagdan sv. Nikole Tavelića, 14. 11. o. g., okupilo se oko 600 hrvatskih vjernika u župnu dvoranu sv. Mihovila u Schwäbisch Gmündu. Sv. Misa je bila u znaku prvog hrvatskog kanoniziranog Sveca. Iako našim ljudima integracija ne pada tako teško kao drugim inozemcima u Njemačkoj, narod je Božji, na čelu sa svojim misionarom vlč. Marijanom Bevandom, zdušno molio svoga Zaštitnika da dan povratka u domovinu što prije svane.

Hrvatsko glazbeno društvo „Tamburica“ iz Bregenza (Austrija) sviralo je i pjevalo misne popijevke za vrijeme euharistije. U popodnevnom kulturno-zabavnom programu ono je pjevalo i sviralo hrvatske, „uglavnom tugaljive“ (piše njemački novinar) pjesme.

Slon i sijepci

Kad prođem uz obližnji kiosk, vrti se ondje često stari Vinko. Par flašica konjaka pred njim, već dobro „pod gasom” i razdragan kao na svadbi. Kad me opazi, uslužno skoči: „Jesi za malu šljivu?”

Ništa protiv rakije („zimi te grije, liti te kripi”, veli fra Jure), ali je već to tako da se ne usudim na „banof”, gdje okolo dangube stotine naših mudrijaša, političara i drugih lijenčina koji me odmah zovu na piće – valjda u nadi da ću im kao „službeno lice” biti od kakve koristi. Iza toga se okolo hvastaju, bez trunke istine, da su mi platili ručak i za neku uslugu dali „dobru paricu”.

Nije Vinko uvijek bio takav, premda fra Jure kaže: „Ne vridi ni pol lule duvana!” Mali seljak od Orašja, ovdje već petnaest godina „bauštelac”, isprva je dobro zarađivao, ali mu pare brzo bježale kroz prste. Poslao ženi koji dinar, ali da ona ne sije i ne sadi, ne bi djeca imala kruha na stolu. Što svojom krivnjom, što sticajem prilika, već dugo ne radi, pa problemi pljuskaju po njemu kao trule šljive kad podrmaš grane. Najprije ga firma za firmom tjerala zbog alkohola. Onda bio dugo na „kranku” (platilo mu dapače, „kurvu” za alkoholičare, ali ga nije izliječilo); onda vukao „ar-bajcloz”, ali i ovdje iskoristio sva prava na primanje. Kad se u nuždi obratio na socijalnu pomoć, obavijesti ga policija da će mu poništiti „ofental”. Netko ga uputi da zatraži rentu, ali i tu ga odbiju – kad se svuda pojavi pripiti! Kad ga fra Jure grdi, on samo slegne ramenima: „Ujače, dosadila mi već cila Nimačka! Živim ovdje sam ko pas, pa pijem da tugu ubijem”. „Ma Bog te vidi, Vinko: Ko rakijom tugu liči, ne izliči se od tuge, već gine od rakije! Govoriš bez veze baš ka oni slipci o kraljevu slonu!” Vinko kuka i psuje: „Kako ću ženi prid oči bez dinara?” Fra Jure ga tješi: „Evo nam, sinko, Božića! Vрати se kući pa ‘š vidit’ u jaslicama dječice koje je došlo na svit isto praznog džepa.”

Svi mi gledamo na život kao slijepci, s onog svojeg uskog stanovišta, a krivnju onda tražimo kod drugih. „Sve je to gola nepravda!”, viče Vinko i ljuti se na Nijemce, na Crkvu, na cijeli svijet. „Dok Švabima tribaš i krampaš za nji ko konj, dobar si! Al’ kad ostariš i oslabiš, onda

te guraju od sebe ko stoku. Nisu Švabi ljudi, kažem ti ja!” „Vinko, gledaj stvar sad s njihove strane!”, pokušavamo ga smiriti: „Godinama smo Švabe varali s lažnim diplomama, s djecom na „štojerkarti”, a nismo ih onda uopće imali, išli smo zdravi na bolovanje pa gradili kuću. Sve su to oni dosad znali, jer dok su kase pune, nitko ne gleda na sitnice. Sada kad ni njima više ne ide kao nekad, pa stvari malo točnije kontroliraju, sad su, veliš, nepravedni? Kad uvidiš, da su i ovdje prošla ‘zlatna vremena’, moraš sam odlučiti, što ćeš i kuda ćeš – kao ovce kad ‘pojeđu’ jednu livadu pa idu na drugu!”

Kako istina uvijek boli, nema za našeg čovjeka veće uvrede nego kad mu otvoreno kažeš istinu. Razljuti se Vinko, odjuri s prijetnjom: „nikad mene više u Hrvatski centar!”, a u sebi valjda misli: „Zapamtit ćeš ti mene!” U Centru imamo posla sa stotine ‘Vinka’, ‘Mira’ i ‘Nasta’, pa što više jednom pomogneš, to te više okolo ogovara da mu nisi uopće htio pomoći. Nije čudo da mi neka Bosanka onako po balkanski kasnije dobaci u lice: „Priča se okolo, da ti rado Jugovićima!” Da nas zemljaci kleveću na ‘savetovalištu’ (a kod nas opet o njima loše govore) i sve nas kod Ive od sindikata ocrnjuju kao „neprijatelje radnika”, protiv toga se čovjek ne može braniti. A oni koji ne poznaju ovaj ili onaj slučaj iz blizine, nego načuju štogod iz treće ruke, vjeruju samo onaj komadić istine koji im odgovara – na čovjeku ostane onda uvijek ljaga, kao čičak na teletu.

Već sam Vinka bio zaboravio, misleći da se vratio u Orašje, kad evo njega jednog jutra, mršava i smrznuta kao vrapca, odrpana i neobrijana. „Sit gladnu ne viruje!”, počne Vinko plakati, pa pokaže dalju zabranu boravka u Njemačkoj s obrazloženjem: „više puta u pritvoru zbog pijanstva i skitnje, bez mogućnosti zaposlenja, odbijena renta”. „Bože dragi, što ću sad? Ja se još uvijek nado, da ću za Božić doma s punim džepovima, zaostatak rente, ko pravi gazda!”

Skoro svi naši ljudi marljivo rade i mirno žive pa steknu ovdje lijepe novce. Mnogi su napravili komfornu kuću, kupili zemlju, otvorili u domovini radio-

Piše Ivo Hladek

nicu, podigli djecu na noge – ali ima i takvih kao Vinko, koji i nakon petnaest godina nemaju jedne marke u džepu.

Damo mu nešto novaca za put, malo je posudio od komšije. Kad se došao oprostiti u Centar, fra Jure ge uzme na stranu pa ga tješi: „Ajđ, Vinko, da ti ispričam onu zgodu o slonu i slipcima. Mož bit’ ćeš bolje svit razumit, pa će ti bit’ u srcu lakše. Pozva neki kralj u Indiji sve slipce svoje zemlje, dovede prid nji slona pa im zapovidi da prstima opipaju slona (za slipce su prsti ka oči) i da mu onda točno kažu, kako slon izgleda. Kad su svi opipali svoj dio slona, pokazao se, da slona svak drugče ‘vidi’. Oni što je dobija slonov rep, veli kralju: ‘Slon je ka neka metla’. Koji ima slonove noge: ‘Slon je ka most s četiri stupa’. Onaj što je ima opipati visoko sedlo na slonu: ‘Slon izgleda ka velika košara za lubenice’. Koji dobija slonovo rilo: ‘Slon, to je ka neki gumeni šlahu za prskanje vrta’. I tako svi slipci po redu. Buduć’ da je svak bija stoposto uviren, da slon izgleda baš onako kako je on njega opipa i prstima ‘vidija’, poričkali se oni prid kraljem pa, bogme, i potukli, dok i’ kralj ni potira iz palače.”

Vinko sluša, al’ malo razumije. „Vidiš, sinko, tako ti je to s nama i s Nijemcima, s Rvatima i Srbima, s bogatim i bidnicima, sa ženom i čovikom, tako je u školi, u poduzeću, na cilom svitu! Svak od nas viruje da samo on pozna ‘pravog slona’ i da je jedini on kašikom pojija cilo istinu, cilo pravo, pamet i vrline! Al’ samo naš Kralj nebeski zna, kako cili ‘slon’ izgleda i kaki je smisao našeg života.”

Kako je bilo pred Božić, Vinko se ispo-vijedi, a za oproštaj mu fra Jure još reče: „Putuj u miru, pa živi sritno u domovini, moj Vinko! Bog je čovika napravlja od zemlje – al’ uvijek od one zemlje di se čovik rodi!”

Socijalni savjetnik...

Vladimir Hudolin

Zašto ljudi piju?

U prošlom je napisu bilo govora o alkoholnom piću. Tom smo prilikom vidjeli da ljudi piju iako znadu da alkohol može izazvati poteškoće. Danas ćemo pokušati odgovoriti na pitanje: Zašto ljudi piju?

Pijenje alkoholnih pića može izazvati velik broj poremećaja kako za osobu koja pije, njezinu obitelj i društvo u kojemu ta osoba živi i radi. Razumljivo je stoga pitanje koje svakomu odmah pada na pamet: zašto ljudi piju ako piće može izazvati tolike neprilike ili zašto društvo dopušta proizvodnju i prodaju alkoholnih pića kad ona mogu izazvati različite neprilike? Nije riječ samo o alkoholizmu već i o različitim drugim nepoželjnim posljedicama pijenja, kao što su svađe, tučnjave, ubojstva, kriminalna djela, prometne i radne nesreće, poremećaji obiteljskih odnosa, poremećaji u odgoju djece i drugo.

U većini slučajeva ljudi ni sami ne znaju zašto piju. Dovoljno je da se svaki od nas na čas zamisli i odgovori na pitanje: Zašto pijem? U većini slučajeva odgovor je: zato jer mi prija, zbog društva, zbog prijatelja, zbog običaja, jer poslije masnog obroka treba piti, zato jer to svi oko mene čine i slično. Pravog odgovora na pitanje zašto ljudi piju nema. U većini slučajeva ljudi obično ne mogu odgovoriti na pitanje kada su prvi put okusili alkoholno piće. Obično kao prvo pijenje opisuju neki događaj prilikom kojega su se prvi put jače opili ili koji im je inače ostao urezan u sjećanje. Povremeno pijenje alkoholnih pića, obično u malim količinama, prije toga događaja, ne spominju. To znači da se povremeno pijenje malih količina alkoholnih pića prihvaća već i kod djece kao normalni uobičajeni oblik ponašanja u roditeljskoj kući. S obzirom da se čovjek obično i ne sjeća kad je prvi puta okusio alkoholno piće, dosta je teško reći zašto se počinje piti. U našim krajevima, a i u većini drugih zemalja, dijete kuša alkoholna pića zato jer se želi poistovjetiti s roditeljima. Često sam čuo od roditelja kako opravdavaju davanje malih količina alkoholnih pića djetetu jer će, ako mu zabrane, baš zbog zabrane još više željeti piti. Nikada nisam čuo da bi roditelji rekli kako su odlučili prestati piti

kako ne bi dali povoda djetetu da traži piće. Takva misao im ne pada na pamet, jer je alkoholno piće prihvaćeno kao normalan pratilac svakodnevnog života.

Posljednjih nekoliko desetljeća izvršen je velik broj različitih istraživanja kojima se pokušao dobiti odgovor na pitanje: Zašto ljudi piju? Među ostalim istraživanjima od posebnog su interesa antropološko-sociološka što su izvršena u plemenima koja se nalaze u razvoju i u kojima su još sačuvani tradicionalni oblici međusobnih odnosa i ponašanja. No ni ta istraživanja nisu dala nedvojbeni odgovor na spomenuto pitanje. Vjerojatno je alkoholno piće u prošlosti imalo nekakvu prihvatljivu društvenu ulogu. Potrebno je zbog toga pogledati u prošlost i utvrditi, ako je moguće, kakvu ulogu ima u pojedinim povijesnim fazama alkoholno piće u ljudskom društvu, jer kad bismo to doznali, lakše bismo odговорili i na pitanje zašto ljudi piju. Doduše ni tada sa sigurnošću nećemo moći odgovoriti na pitanje: Zašto čovjek pije danas? Ili na pitanje: Zašto se pije u određenom društvu? Pijenje se naime međusobno razlikuje u pojedinim povijesnim fazama i u pojedinim civilizacijama. Često je ono u plemenima u razvoju dio obrednih svečanosti i društvenih rituala, a izvan toga, da tako kažem, pijenje obrednog pića nije dopušteno. Očito je da na pijenje i njegove posljedice treba gledati u našem današnjem društvu, a ne pokušati opravdati pijenje primjedbom da se uvijek pilo.

Proučavanje pijenja u životinja

Pokušalo se na pitanje zašto ljudi piju odgovoriti i tako što se proučavalo ponašanje životinja u odnosu na alkoholno piće. Kad bi se pijenje moglo ustanoviti kao oblik ponašanja u životinja, bio bi to prilog opravdanju prema kojemu je pijenje biološka potreba organizma.

Odmah treba reći da do danas nije pronađena životinjska vrsta koja bi pokazivala potrebu za alkoholnim pićem ili koja bi proizvodila alkoholna pića. Priroda se pobrinula da pojedine životinjske vrste, kad je to potrebno, bilo same ili u skupinama / mravi, termite, pčele / izvršavaju i najkompliciranije poslove i zadatke – od prehrane do gradnje gnijezda i odgoja mladunčadi. U prirodi životinja ne pije.

Učinjeni su pokusi u kojima se životinjama ponudilo više vrsti pića među kojima, pored vode i mlijeka, ima i alkoholnih pića različite jakosti. Često su takvi pokusi izvršeni s mačkama i majmunima. Zdrava životinja uvijek bira vodu ili mlijeko, a izbjegava alkohol. Uostalom, to je i bez tih pokusa većini ljudi jasno, jer se npr. pred mačkom u kući ne skriva rakija i vino, nego mlijeko.

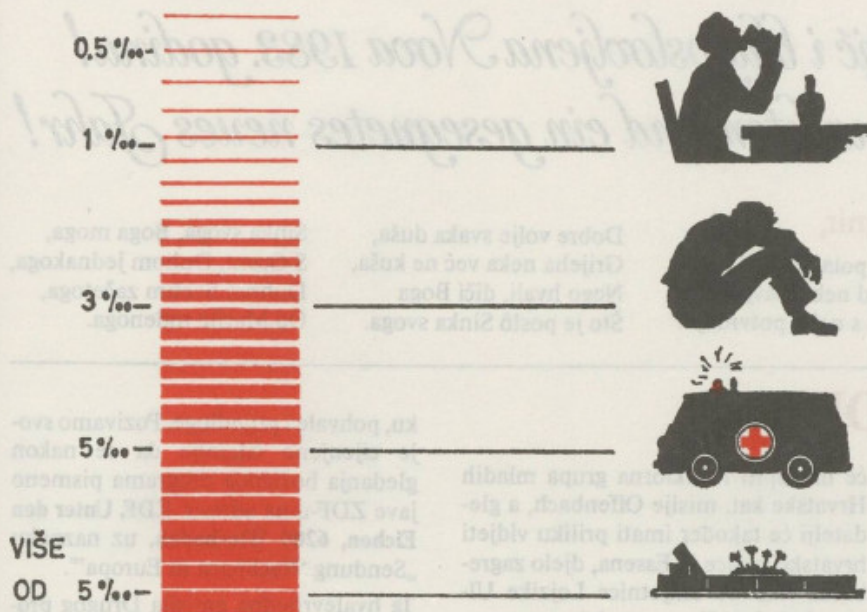
Za vrijeme II. svjetskog rata i poslije njega izvršio je poznati američki psihijatar Jules Masserman kompliciranije pokuse s mačkama, a poslije toga i s majmunima. On bi mačku najprije podvrgao nizu fizičkih i psihičkih neugodnih podražaja i doveo je u stanje napetosti i straha. U takvu stanju mačka bi birala alkoholno piće i činila bi to sve dotle dok ne bi prestali neugodni podražaji i dok se mačka ne bi ponovno smirila.

Svi ti pokusi pokazali su da spontano pije i opija se samo čovjek. Uostalom, nikada nisam vidio da životinja pije, osim u nekoliko slučajeva kad su ljudi iz zabave naučili ili prisilili životinju da pije. Na ulicama evropskih gradova vidimo velik broj pijanih osoba koje jedva i primjećujemo jer to smatramo normalnim. Pomislite kakvo bi uzbuđenje izazvala pijana životinja da je sretnemo, no to se ne događa.

Sva ta istraživanja još su više naglasila potrebu da se ustanovi, ako je moguće, zašto ljudi počinju i kasnije nastavljaju piti.

Uloga alkoholnog pića u društvu

Pijenje je dio kompleksnog društvenog ponašanja pa je razumljivo očekivati da je ono u određenim povijesnim razdobljima imalo i određenu, katkada vjerojano i pozitivnu društvenu ulogu. Tek kad ono jače ugrožava društvo, počinju se poduzimati mjere za ograničavanje proizvodnje alkoholnih pića i njihova trošenja. Promatraju li se, međutim, rezultati takvih administrativnih mjera, vidi se kako su rezultati zapravo mali. Velika većina onih koji piju čine to u dubokom uvjerenju da je to dobro, uostalom, većina je pijenje naučila od prijatelja, od osoba koje su voljeli i od roditelja, a ne od neprijatelja. Tako stečeno ponašanje u vezi s pijenjem alkoholnih pića koje je prihvaćeno u najranijoj mladosti od roditelja,

Osoba u koje koncentracija alkohola u krvi prijeđe 0,5‰ pod djelovanjem je alkohola. Na slici je prikazano djelovanje pojedinih koncentracija alkohola u krvi na čovjeka i njegovo ponašanje.

teško se mijenja. Potrebno je poduzeti niz odgojnih mjera kroz dugo vrijeme pa da se prihvaćeni običaji počnu mijenjati.

Promatra li se alkoholno piće i pijenje s toga stajališta, možemo uglavnom spomenuti tri skupine razloga zbog kojih

ljudi piju. Ti su se razlozi javljali u pojedinim povijesnim epohama, a mogu se usporediti s današnjim društvom i pijenjem alkoholnih pića u njemu, jer su obično sačuvani u obliku običaja i vjerovanja sve do danas. Alkoholno je piće u povijesti igralo sljedeće uloge, a i danas se često uz slična vjerovanja pije:

1. piće kao dio prehrane,
2. piće kao lijek i
3. piće kao sredstvo koje ubrzava i poboljšava međuljudski dodir i raspoloženje u društvu. Anglosasi imaju prikladan izraz kad kažu kako alkohol služi kao ulje za podmazivanje zahrđalih međuljudskih odnosa.

O ulozi što je pijenje alkoholnih pića ima u društvu ovisi i oblik organizacije suzbijanja poteškoća vezanih uz pijenje alkoholnih pića, kao i gledanje na bolest alkoholizam i bolesnika alkoholičara. Uglavnom se mogu razlikovati tri gledanja na suzbijanje alkoholom izazvanih problema: moralističko, medicinsko i široko društveno-medicinsko gledanje.

U našem sljedećem nastavku bit će riječi o alkoholu kao hrani, tj. pokušat ćemo vidjeti da li su opravdana vjerovanja prema kojima alkohol stvara snagu, daje energiju ljudskom tijelu i olakšava rad.

U ovom nastavku dajemo adrese organizacija i ustanova koje se u Jugoslaviji u pojedinim socijalističkim republikama i autonomnim pokrajinama bave suzbijanjem poteškoća vezanih uz pijenje alkoholnih pića i liječenjem alkoholičara.

Republički i pokrajinski savezi

Savez organizacija protiv alkoholizma
narkomanija i nikotinizma u
Jugoslaviji
Predsjedništvo
D. Jovanovića 13
11100 BEOGRAD

Savez organizacija protiv alkoholizma
nikotinizma i narkomanija SR Crne
Gore,
Republički odbor
Skopska 63
81000 TITOGRAĐ

Savez protiv alkoholizma i drugih
toksikomanija SR B. i H.
Šaloma Albaharija 1/I
71000 SARAJEVO

Savez organizacija za suzbijanje
alkoholizma, narkomanija
i nikotinizma
SR Makedonije, Republička
konferencija
„29 Novembra” 46
91000 SKOPJE

Savez protiv alkoholizma
i narkomanija
SAP Vojvodine
Salvadora Aljende 16
21000 NOVI SAD

Savez protiv alkoholizma
i narkomanija
SR Srbije
Moše Pijade 12
11000 BEOGRAD

Savez protiv alkoholizma
i narkomanija
SAP Kosovo - Predsjednik
Veselj Ljatići,
Općinski Sekretarijat unutrašnjih
poslova,
Kragujevačka 4
38000 PRIŠTINA

Koordinacijski odbor za boj protiv
alkoholizma i narkomanija
SR Slovenije
Kamenskoga 11
61000 LJUBLJANA

Savez za zaštitu i unapređivanje
duševnog zdravlja SR Hrvatske
Vinogradska c. 29
41000 ZAGREB

Društvo terapevta za alkoholizam
SR Slovenije
Bohoričeva 4
61000 LJUBLJANA

Udruženje klubova liječenih
alkoholičara SR B. i H.
Nahorevska 99
71000 SARAJEVO

Združenje na klubovi na
lekuvani alkoholičari
SR Makedonije
Partizanski odredi 13
91000 SKOPJE

Udruženje klubova lečenih
alkoholičara SAP Vojvodine
Laze Kostića 22
22000 NOVI SAD

Zajednica klubova lečenih
alkoholičara SR Srbije
Gornjačka 34
11000 BEOGRAD

Udruženje klubova liječenih
alkoholičara Jugoslavije
Vinogradska c. 29
41000 ZAGREB

Šretan Božić i blagoslovljena Nova 1983. godina! Frohe Weihnachten und ein gesegnetes neues Jahr!

**Svim na zemlji mir,
veselje**

Budi polag Božje volje!
To sad nebo navješćuje
I glas s neba potvrđuje.

Dobre volje svaka duša,
Grijeha neka već ne kuša,
Nego hvali, diči Boga
Što je poslô Sinka svoga.

Sinka svoga, Boga moga,
S Ocem, Duhom jednakoga,
Duhom Svetim začetoga,
Od Marije rođenoga.

Hrvatski Božić na ZDF-u

Prvi put nakon skoro pet godina otkako se emitiraju emisije za inozemne radnike na Drugom programu njemačke televizije (ZDF), program će za božićne blagdane biti posvećen božićnim običajima i pjesmama stranih sugrađana. I hrvatski katolici bit će dostojno zastupljeni u tom specijalnom programu koji će se emitirati na sam Božić od 9 do 11 sati na stranim jezicima uz komentare na njemačkom, pa će sigurno biti zanimljiv i njemačkim gledateljima. Trebalo bi im kazati da se i oni uključe u ovu emisiju.

Zbor Hrvatske katoličke zajednice u Frankfurtu na Majni otpjevat će u okviru tog programa nekoliko hrvatskih božićnih pjesama u crkvi Deutschordenskirche. U stanu jedne radničke obitelji u Frankfurtu snimit će se naši stari božićni domovinski običaji koji će nas prenijeti u djetinjstvo kad su ti običaji, još više nego danas, bili sastavni dio slavljenja Spasiteljeva rođenja. U programu

će nastupiti i folklorna grupa mladih Hrvatske kat. misije Offenbach, a gledatelji će također imati priliku vidjeti hrvatske jaslice iz Essena, djelo zagrebačke likovne umjetnice Lojzike Ullman koje i službeno spadaju u znamenitosti tog industrijskog grada u rurskom području. Jedna hrvatska božićna priča upotpunit će taj raznovrsni program.

U okviru emisije bit će otpjevana i jedna božićna pjesma na slovenskom jeziku, a nastupit će i predstavnici protestantske vjeroispovijesti iz naše zemlje. Ostali dio programa posvećen je narodnim božićnim običajima drugih skupina inozemnih sugrađana u Njemačkoj na njihovim jezicima – španjolskom, talijanskom, grčkom, turskom, armenskom, makedonskom...

ZDF će posebno pratiti odjek na koji će ova emisija naići, pa očekuje i pismene reakcije svojih njemačkih i inozemnih gledatelja s obzirom na dojmove, kriti-

ku, pohvale i prijedloge. Pozivamo svoje cijenjene čitatelje da se nakon gledanja božićnog programa pismeno jave ZDF-u na adresu: **ZDF, Unter den Eichen, 6200 Wiesbaden**, uz naznaku „Sendung 'Nachbarn in Europa'“.

Ta hvalevrijedna emisija Drugog programa njemačke televizije počinje, kao što smo spomenuli, **na Božić, u subotu 25. prosinca u 9 sati**, a traje puna dva sata.

**ZDF ZIVA
ZAJEDNICA**

Herausgeber:
**Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland**

Schreyerstraße 1 · 6000 Frankfurt a. M. 70
Telefon: (0611) 638213

Verantwortlich: Pater Bernardo Duklić

Redakteure: Pater Ignacije Vugdelija
Pater Bernardo Duklić

Redaktionsrat: Dragan Čuturić, Anto Jelić,
Marjan Kopic, p. Josip Mrkonjić, p. Stjepan
Pavić, Branko Šimović

Jahresbezugspreis: DM 10,-

Bankverbindung: Konto Nr. 129 072 bei der
Stadtsparkasse Frankfurt (Blz. 500 501 02)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf

Druck: Scholl + Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf

Kroatische Weihnacht im 2. Deutschen Fernsehen

Verschiedene Sprachen und deutsche Erläuterungen kommen in einer Weihnachtssendung des Zweiten Deutschen Fernsehens am 1. Weihnachtsfeiertag (Samstag), von 9.15 – 11.00 Uhr zum Vorschein. Auch kroatische Weihnachtslieder und -bräuche werden dabei vertreten, da die kroatischen Mitbürger – ca. 350 000 an der Zahl – die zweitgrößte christliche Ausländergruppe in der Bundesrepublik Deutschland (nach Italienern und vor Griechen, Spaniern und Portugiesen) darstellen. Diese Sendung – ein erstmaliger Versuch – ersetzt die sonst an diesem Samstag von 13.15 – 15.00 Uhr 14tägig fällige Sendung „Nachbarn in Europa“. Es wäre wünschenswert, wenn auch ein so großer Feiertag Anlaß dazu wäre, sich gegensei-

tig besser kennen und verstehen zu lernen. Zwar ist zu erwarten, daß am 1. Weihnachtstag vormittags viele Christen bei Festgottesdiensten sind, aber es sind sicher heutzutage viele Videorecorder in den Familien vorhanden, die eine Aufzeichnung ermöglichen. Der ZDF-Redaktion kommt es sehr darauf an, daß ein Echo auf diese Sendung erfolgt, sowohl von den Deutschen wie auch von den Ausländern. Davon wird möglicherweise abhängen, ob in Zukunft und zu ähnlichen Anlässen Sendungen dieser Art weiterhin angeboten werden. Also: Schreibe' mal wieder!“, egal in welcher Sprache, an:

ZDF, Redaktion „Nachbarn in Europa“
Unter den Eichen, 6100 Wiesbaden.

Scholl + Klug Druckerei GmbH · 6082 Mörfelden-Walldorf 1

Postvertriebsstück 1 F 2384 E Gebühr bezahlt: